

Oredništvo, uprava: Ljubljana, Kopitarjeva 8. Telefon 22-61-22-64. Mesečna naročnina 10 litr, za inostranstvo 40 litr. — Ček, red. Ljubljana 10.650 za naročnine in 10.804 za inostranstvo. Izključno sodelovanje za oglaševanje in izdajanje: UPI S. A. Milano. Rokopisov ne vračamo.

SLOVENE

SEPTEMBER - 1944

12

TOREK

U-Boote versenken 11 Schiffe mit 43.000 BRT

Erweiterung der Feindbrückenköpfe am Albert-Kanal zerschlagen — In Italien neue Durchbruchversuche des Gegners vereitelt — Schwere Kämpfe bei Sanok und Krosno

Aus dem Führerhauptquartier, 11. Sept. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Im Abschnitt Brügge bis in den Raum nordwestlich Hasselt zerschlugen unsere Kampfgruppen alle Versuche des Feindes, seine Brückenköpfe über den Albert-Kanal zu erweitern.

Im Einbruchraum von Beerlingen stiessen Fallschirmjäger überraschend den Briten in die Flanke, vernichteten eine grosse voll beladene Transportkolonne u. strengten Munitions- und Brennstofflager in die Luft. In diesem Raum wurden in den letzten Tagen 52 englische Panzer, zumeist mit Nahkampfmitteln, vernichtet. Schwere Kämpfe gegen den mit Panzern weiter nach Norden vorstossenden Feind sind dort im Gange.

Gegen die Linie Verviers-Metz dringt der Feind auf breiter Front gegen unsere Nachtruppen vor. Zahlreiche Vorstösse wurden abgewiesen.

Starke feindliche Angriffe gegen die Landfront der Festung Le Havre hielten den ganzen Tag und die Nacht über an. Erst nach schweren Kämpfen konnte der Feind unter hohen Verlusten einen Einbruch erzielt, der aber abgelehnt wurde. Südlich des Mont Cenis und am Maddalena-Pass nahmen unsere Truppen wichtige Höhenstellungen in Besitz.

An der englischen Küste und im Kanal versenkten unsere Unterseeboote 11 Schiffe mit 43.000 BRT sowie einen Zerstörer, eine Fregatte und ein Minensuchboot. Drei weitere Transportschiffe und ein Zerstörer wurden durch Torpedotreffer schwer beschädigt. Mit dem Sinken eines Teiles dieser Schiffe kann gerechnet werden. Sicherungsfahrzeuge der Kriegsmarine schossen über der Deutschen Bucht und im Mittelmeer sechs

feindliche Jagdbomber ab.

An der italienischen Südfront wurden die Absetzbewegungen in die Apenninstellung planmässig und ohne Feinddruck beendet. Auf dem Ostflügel vereitelten unsere Truppen auch gestern wieder alle feindlichen Durchbruchversuche.

Im Süd- und Südostteil Siebenbürgens wiesen deutsche und ungarische Truppen erneute Angriffe der Bolschewisten in harten Kämpfen ab.

Bei Sanok und Krosno wurde gestern in Angriff und Abwehr gekämpft.

Im Raum von Warschau nahm der Feind zwischen Weichsel und Narew seine Angriffe unter Einsatz von starken Schlachtflierverbänden wieder auf. Sein Ansturm scheiterte an der zähen Abwehr der Truppen des Heeres und der Waffen-SS. Auch nordöstlich Ostrolenka wurden heftige Angriffe der Sowjets abgewiesen, Einbruchsstellen durch Gegenangriffe abgelehnt.

Im hohen Norden brachen im Kandalakscha-Abschnitt zahlreiche feindliche Angriffe verlustreich für den Gegner zusammen.

In der Nacht bekämpften Kampf- und Nachtschlachtflierverbände den sowjetischen Nachschub im baltischen Frontgebiet mit guter Wirkung.

Feindliche Terrorbomber griffen am Tage südwest- und südostdeutsches Gebiet an. Besonders betroffen wurden die Städte Ulm, Heilbronn, Stuttgart, Nürnberg und Wien. 45 feindliche Flugzeuge, darunter 29 viermotorige Bomber, wurden abgeschossen.

In der vergangenen Nacht warfen einzelne feindliche Flugzeuge Bomben auf Berlin.

Podmornice potopile 11 ladij s 43.000 tonami

Preprečena razširitev sovražnih predmostij ob Albertovem prelivu — V Italiji so se izjalovili novi nasprotnikovi prebijalni poskusi — Težki boji pri Sanoku in Krosnu

Führerjev glavni stan, 11. sept. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Na odseku Brugesa do področja severozahodno od Hasselta so razbile naše bojne skupine vse sovražne poskuse, da bi razširili svoja mostišča preko Albertovega Kanala.

Na vdornem področju pri Beerlingenu so padalski lovci presenetljivo udarili Britancem v bok, uničili neko veliko polno natovnjeno prevozno kolo in razstrelili skladišča streliva in pogojskega goriva. Na tem področju je bilo v poslednjih dneh, v glavnem s bojnimi sredstvi iz bližine, uničenih 52 angleških oklepnikov. Tam so v teku težki boji s sovražnimi oklepniki, ki prodirajo dalje proti severu.

Na črti Verviers-Metz pritiska sovražnik na široki bojni črti proti našim zaščitnicam. Odbiti so bili številni sunki.

Ves dan in vso noč so se nadaljevali močni sovražni napadi proti celinskemu bojišču trdnjave Le Havre. Šele po težkih bojih je dosegel sovražnik z visokimi izgubami nek vdor, ki pa je bil zajezjen.

Južno od Monte Cenis in ob prelazu Maddalena so zavzele naše čete važne višinske postojanke.

Ob angleški obali in v Rokavskem prelivu so potopile podmornice 11 ladij s 43.000 tonami ter en rušilec, 1 fregato in 1 čoln za iskanje min. 3 nadaljnje prevozne ladje in 1 rušilec so bile težko poškodovane s torpednimi zadetki. Računati je s potopitvijo dela teh ladij. Zaščitne ladje vojne

marnarice so sestrelile nad Nemškimi zalivom in v Sredozemlju 6 sovražnih lovskih bombnikov.

Na italijanskem južnem bojišču so bili načrtovani in brez sovražnega pritiska dokončani odmakalni premiki v apeninske postojanke. Na vzhodnem krilu so naše čete tudi včeraj preprečile vse sovražne probojne poskuse.

Na južnem in jugovzhodnem delu Sedmograbske so zavrnile nemške in madžarske čete v hudih bojih ponovne boljševe napade.

Pri Sanoku in Krosnu smo včeraj napadali in se branili.

Na področju Varšave je prišel sovražnik z uporabo močnih borbenih letalskih oddelkov znova napadati med Vislo in Narevom. Njegov naval se je izjalovil v žilavi obrambi čet vojske in vojaške SS. Tudi severovzhodno od Ostrolenke so zavrnili silovite sovjetske napade, vdorna mesta pa zajezili s protinapadi.

Na visokem severu so se na odseku pri Kandalakschi zrušili številni sovražni napadi. Nasprotnik je imel izgube. Ponoči so napadla bojna in nočna borbeno letala z dobrim uspehom sovjetsko oskrbo na baltiskem področju.

Sovražnikovi strahovalni bombniki so napadli podnevi jugozapadno in jugovzhodno nemško ozemlje. Posebno so prizadeli mesta Ulm, Heilbronn ter Stuttgart, Nürnberg in Dunaj. Sestrelili smo 45 sovražnih letal, med njimi 29 štirimotornih bombnikov.

V pretekli noči so vrgla posamezna britanska letala bombe na Berlin.

Bolgarija drvi nezadržno v pogin

Berlin 11. 9. Boljševizacija Bolgarije postaja vedno hitrejša, nevdržno drvi val uničenja preko dežele ter potegne s seboj tudi one, ki so s svojo izdajo in šibkim zadržanjem ustvarili pogoje za sedaj nastopivšo katastrofo.

Značilen primer za to je na sovjetski pritisk izvršena odstavitev regentov princa Cirila in generala Mihova. Sovjeti potopijo tu po istih metodah, kot so jih uporabili v vseh ostalih deželah, ki so padle pod njihovo oblast. Brž ko se je posreželo postaviti pokorno in ubogljivo vladno, se morajo dosedanji voditelji odstraniti. Tako je morala stara vlada Muravjeva, potem ko je poslušno izpolnila vse sovjetske kapitulacijske zahteve, odstopiti mesto novi vladi Georgijeva, ki je samo orodje v roki sovjetske politike. Da pa bodo vsi sovjetski načrti s pomočjo teh novih ljudi popolnoma uspešni, govori to dejstvo, da sta tako ministrski predsednik kot vojni minister človeka, ki sta se že enkrat udeležila velikih revolucionarnih prevratov. Nadalje so boljševiškega naziranja tudi vzgojni in poljedelski minister ter minister za socialne zadeve. Tudi ostali člani vlade, levi radikal, ne bodo imeli verjetno nobenih pomislekov pri izpeljavi sovjetske politike. Novi ministrski predsednik Georgijev je podal v nekem radijskem nagovoru svoj zunanje-političen program, čigar osno-

va je »večno prijateljstvo s Sovjetsko zvezo«. S tem je označena pot Bolgarije v bodočnost. Tudi novo imenovani ljudje v regentki svet, kot Pavlov, znani boljševiški pisatelj, Ganev, levoradikal, in Boboševski, prostozidar, jamčijo za to, da bodo točno izvršeno želje sovjetskih gospodarjev. Majhen primer za to, kako se vedno bolj nadaljuje boljševizacija dežele, je preimenovanje trga pred sovjetskim poslanstvom v Sofiji, ki se je imenoval doslej »Sveta Sophia« in je sedaj preimenovan v »Boljševiški trg«.

Tako gre dežela nezadržno v kaos. Dogodki se razvijajo prav tako kot v Baltičkih državah in v poslednjem času na Finskem in v Romuniji. Teror in končno popolna boljševizacija so posledice brezumnega koraka slabotne in brezčasne vlade. Bolgarska usoda pa še enkrat kaže vsemu svetu, da je oni, ki odloži orožje in misli, da bo lahko paktiral z boljševizmom, brezpogojno obsojen na pogin.

Amsterdam. Reuter poroča iz Ankare, da je prispelo na svojem povratku v Sofijo v Ankaru bolgarsko odposlanstvo, ki se je podalo konec avgusta v Kairo, da bi se dogovarjalo z Veliko Britanijo in Združenimi državami o premirju.

Ogorčene bitke na zahodu

Berlin, 9. sept. Na zahodnem bojišču so nadaljevali Amerikanci v petek svoje napade na lotarinsko mejo. Vendar je sovražnik s stalnimi težkimi sunki vendar uspelo, da je med Metzom in Brieyem znova napredoval. Tudi zahodno od Metza se je pomaknil nasprotnik med krvavimi pouličnimi in gozdnimi boji dalje naprej. Sovražni napadi pri Pont-a-Moussonu in vzhodno od Toula pa niso imeli uspeha. Premiki sedme severnoameriške armade proti Burgundskim vratom so vodili do novih krvavih bojov v dolini Doubsa in ob gorskem robu Mont du Charollaisa.

Sovražnik je ponovno brezuspešno napadel pomorski oporišči Le Havre in Brest. Na severne prednje postojanke pred Le Havrom se je vsipal hud dež bomb. Oporišča vzhodno od trdnjave pa so ležala pod vedno hujšim topniškim ognjem, ne da bi prišlo doslej do pehotnih napadov. Obramba Le Havra, ki je v rokah trdnjavskega poveljnika polkovnika Wildermutha in pomorskega poveljnika kontreadmirala Treschkowa, se nahaja zaradi napovedanega glavnega napada močnih sovražnih sil pred težkimi in odgovornimi nalogami. Na področju Bresta nadaljujejo Amerikanci z bombardiranjem in z bobnečim ognjem. Težišča bojov so ležala na zahodnem in severovzhodnem odseku, kjer so grenadirji in padalci z zanosnim protinapadom očistili krajevne sovražne vdore. Pri novem obrambnem uspehu imajo precej zaslug zopet morna-

riške jedinice pod poveljstvom kontreadmirala Kählerja, ki se je obneel že kot poveljnik pomožne križarke.

Berlin, 10. 9. V Franciji in Belgiji so bila težišča sovražnih napadov nadalje ob nemškem predmostju južno od Scheld, vzhodno od Anversa, na področju Liega, vzhodno od Sedana ob Moseli, pri Metz in na področju Besancona. Na Flamskem se nadaljuje pritisk britanskih čet proti nemškim zaščitnicam, ki so prekorale Ostende. Na področju med Anversom in Hasseltom so se razvili ponovno težki menjajoči boji za mostišča ob Albertovem kanalu, pri katerih pa nasprotnik ni dosegel nikakih uspehov. Na področju vzhodno od Liega se bijejo nadalje ogorčeni boji. Vzhodno od Sedana je prodiral sovražnik z močnimi silami nekaj kilometrov proti vzhodu.

Severozapadno od Metza so pri Brieyu težki boji. Južno od mesta so naleteli prodirajoči Amerikanci na odločen odpor nemških čet. Izjalovili so se sovražni napadi severno in južno od Nancyja. Med Besanconom in Belfortom je skušal nasprotnik, ki se mu je pri Chervalu posrečilo krajeven vdor, prodreti v smeri proti Belfortu, vendar so ga nemški oddelki prestregli.

V Bretaniji so ponovili Amerikanci po najmočnejši topniški predpripravi svoje napade na Brest in polotoka Crozon in Le Conquet. Razen vdora v zapadni odsek Le Conqueta so se izjalovili vsi napadi.

Izdali so življenje, svobodo in bodočnost naroda

Smrtna obsodba za nadaljnje zločine od 20. julija.

Ko je ljudsko sodišče 7. in 8. avgusta obsodilo one izdajalce, ki so vojaško sodelovali pri dogodkih 20. julija, je izreklo sedaj obsodbo tudi na onih, ki so kot politiki sodelovali pri udaru 20. julija in hoteli ustanoviti izdajalsko vladno ter izročiti nemški narod njegovim sovražnikom. Ti, ki sedijo na zatožni klopi, so sami politični nevedneži, brezvestni častihlepneži, propadli politiki in brezčastni reakcionarji. Zbrali so se pod vodstvom bivšega nadžupana in komisarja za cene Goederlupa ter so bili pripravljeni žrtvovati svoji osebnosti častihlepnosti življenja, svobodo in bodočnost nemškega naroda.

Na zatožni klopi so sedeli: bivši poslanec Paul Lojeune-Jung, bivši hesenski notr. min. Wilhelm-Leuschner, nek bivši odvet. Josef Wirmer, bivši diplomat kot bivši veleposlanik Ulrich von Hassel ter bivši legacijski svetnik znanjega urada Trott za Solz, bivši berlinski policijski predsednik grof Hellendorf.

Vsi obtoženci so svojo udeležbo pri pripravah za atentat na Führerja ter strmoglavljenje obstoječega reda in izdajo domovine priznali.

S tem je bila dopolnjena slika izdaj. Po govoru višjega državnega pravdnika je objavil predsednik ljudskega sodišča sodbo: Vsi obtoženci so bili obsodeni na smrtno kazen z obsežnim ter so tako prejeli zasluženo plačilo.

Grozovite razmere v Romuniji

Budimpešta, 9. sept. Po poročilih iz Romunije je jasno razvidno, da obvladajo boljševiki že vse javno življenje in da izvajajo grozovit teror, ki terja istočasno žrtve. Po cestah se pomikajo sovjetske patrulje. Boljševiki ropajo trgovine in vse zaloge življenjskih potrebščin so zaplenili za sovjetsko armado.

Prebivalstvo trpi lakoto in vsled grozovitega porasta cen ne more več kupovati najpotrebnejših stvari. Vsa gostišča so za Romune zaprta, morajo pa potrositi komisarjem in častnikom sovjetske vojske.

V vsej Romuniji se je pričel divji lov na ljudi. Zaporji so prenapolnjeni, in vsi, ki so obtoženi protiboljševiškega mišljenja, so takoj aretirani. Vse aretirance neprestano zaslišujejo in jih mučijo na najgrozovitejše načine. Številni romunski možje in žene so bili že na boljševiski način likvidirani, mnoge pa so že odvele proti vzhodu. Svojem odrekanju vsako poročilo o teh nesrečnikih. Komisarji, ki vodijo ta zasliševanja, so izključno skoraj sami židje.

Potem ko je moskovska vlada preklela vse protizidovske zakone, postajajo židje vedno bolj vsiljivi, ter zahtevajo zopet vse svoje stare pravice, ki so jih imeli pod Karlom in njegovo židovsko klico. Leta 1936 je bilo namreč v Romuniji, ki je štela 19 milijonov prebivalcev, 1,28 milijonov židov.

Tudi romunske čete so izpostavljene boljševiški terorju. Nek nemški vojak, ki je ušel iz sovjetskega ujetništva, je sporočil, da so Sovjeti obkolili neko romunsko divizijo. Jo razorožili in jo nato vso prepeljali v neko delovno taborišče.

De Gaulle vlada s terorjem

Berlin, 11. septembra. Berlinsko časopisje prinaša poročila in komentira sedanje razmere v Franciji pod de Gaullovim gospodstvom. Casopisi ugotavljajo, da vladajo sedaj v Franciji razmere, ki sličejo državljanski vojni in da vlada de Gaulle s terorjem. »Völkischer Beobachter« navaja izjave švicarskega lista »Le Demokrat«, po katerih smatrajo v Franciji, da doživljajo zopet grozovite čase francoske revolucije in da de Gaullova preka sodišča premočno spominjajo na revolucijske tribunale iz leta 1793. Casopis piše dobesedno: »To ponovno oživiljenje revolucijskih tribunala iz jacobinskih časov je do danes najbistveniji izraz vladne sposobnosti generala de Gaulle. Kam vodi de Gaullovo delo, je vidno iz tega, da ne nastopa de Gaulle samo proti onim, ki so v času nemške zasedbe sodelovali z Nemci, marveč, da nastopa tudi proti onim, ki so kot »podtalno gibanje ali »makije« opravljali delo de Gaulle v času, ko se še on ni upal priti v Francijo. Danes pa skuša de Gaulle, kakor javljajo inozemski poročevalci, razpustiti ali »prejeti te elemente v redno vojsko, neglede na to ali so to makije ali pa člani kakih druge uporniške skupine. Pri- stavi teh pokrovec pa zopet izjavljajo, da ne bodo nikdar položili orožja, ker pripada de Gaulle oni kategoriji Francozov, ki so bili leta 1940. odgovorni za poraz.«

»Völkischer Beobachter« pripominja, da so zavzeli ti spori v nekaterih delih Francije že oblike državljanske vojne. Končno besedo o de Gaullovi usodi in njegovih rivalih »pa ne bodo izrekli niti v Parizu, niti v Londonu, marveč izključno v Moskvi.« »Deutsche Allgemeine Zeitung« prinaša tudi poročilo švicarskih listov o anarhiji in kaosu v Franciji in pripominja, da stopajo za angloameriški četami na plan vedno

boljševiški agitatorji, da bi pod varstvom angloameriške zasedbe slavili svojo zmago. Casopis nadaljuje, da tudi v Italiji ne vladajo drugačne razmere. Tudi tam vlada boljševizem v predelih, ki so jih zasedli angloameriški terorizirali prebivalstvo. Tako se izpolnjuje usoda onih držav, ki so verjele v angloameriško »svobodo«.

Bern. Kakor javlja agencija »United Press« iz Pariza, je nastal prvi spor med de Gaullovo vlado in tako imenovanim odpornim gibanjem zaradi odločitve vlade, da razpusti vse organizacije FFI ter da uvrsti častnike in možove teh organizacij v redne čete. Tako imenovane odporne skupine so proti temu energično protestirale.

Kratka poročila

Amsterdam. Kakor javlja agencija Reuter iz Quebeca se bosta kasneje udeležila sestanka med Rooseveltom in Churchillom tudi britanski zunanji minister Anthony Eden in ameriški zunanji minister Cordell Hull.

Amsterdam. Agencija Reuter javlja da je prispel v soboto v Quebec kanadski ministrski predsednik Mackenzie King, da bi prevzel na konferenci med Churchillom in Rooseveltom vlogo gostitelja.

Zeneva. Zastopnik agencije »United Press« javlja, da bodo obravnavali na konferenci med Rooseveltom in Churchillom, vojaške, gospodarske in zasedbene probleme. Dopisnik pa pripominja, da se obadva državnik na dosedanjih konferencah nikdar nista omejevala na naprej določen dnevni red. Odsotnost Stalina na konferenci je pripisati nujnosti problemov na sovjetskoruskem bojišču. Vendar smatrajo kot samo po sebi razumljivo, da bo Stalin stalno poučen o angloameriških sklepih.

Odlični v bojih proti tolпам

Führerjev glavni stan, 11. 9. V bojih proti tolпам v srednji Dalmaciji sta odbili dve kompaniji neke nemško-hrvaške legionske divizije pod poveljstvom nadporočnika Hofstätterja in poročnika Rosenlehneja v treh dneh 19 sovražnih napadov številno mnogo nadmočnih tolp. Pri teh bojih je izgubil sovražnik preko 600 mrtvih.

V Parizu vlada teror

Madrid, 9. septembra. Ameriški dopisniki, ki so sedaj prispeli v Pariz, poročajo svojim časopisom izbrpna poročila o kaosu, ki je nastal v Parizu po vkorakanju angloameriških osvobodilcev. Nemiri in aretacije so tam na dnevnem redu. Cene življenjskih potrebščin so grozovito narasle, tako da trpi prebivalstvo lakoto.

Nadalje poročajo ameriški dopisniki, da je povzročil teror v glavnem mestu doslej že več človeških žrtev. Aretacije stalno naraščajo. Doslej je bilo zaprtih že 9000 oseb, do konca septembra pa jih bo najmanj 25.000. Med aretiranci se nahajajo osebe iz različnih krogov.

Preskrba z živili je zelo slaba. Cene so narasle za preko 300%. Kosilo v majhni restavraciji stane najmanj 200 do 600 frankov.

Političen položaj je povsem zamotan. De Gaulle hoče sedaj ustanoviti tretjo republiko. Komunisti izvajajo vedno večji pritisk na de Gaulle in že zahtevajo zvišanje državnih plač za 50%. Nadalje zahtevajo v vladi več mest. Nasprotno de Gaullovim odredbam poskušajo komunisti v vsakem kraju, ki so ga osvobodili Amerikanci, ustanoviti lastno politično in upravno organizacijo.

Sovjeti napadajo Švico

Bern, 9. sept. Dopisnik lista »Neue Zürcher Zeitung« poroča iz Londona, da so se prvič po dolgem času pojavili v ruskem tisku Švici nenaklonjeni glasovi. Tako se je konec avgusta »Pravda« pritožila, da je švicarsko poslanstvo v Ankar kot čuvar nemških interesov popolnoma slepo za protipostavno postopanje turških oblastev.

»Vojna in delavski razred« objavlja pisma uredništvu, v katerih kritizirajo švicarsko politiko, njene zveze z Nemčijo in njeno nepriznanje Sovjetske zveze ter zahtevajo, naj se v Švici ne vrše več nikake mednarodne konference.

Varšava — mrtvo mesto

Varšava, 10. sept. Varšava je postala po upor, ki sta ga naročila Churchill in Stalin in ki sta ga istočasno zatajila, mrtvo mesto. Policija, ki preiskuje razvaline, pa še vedno naleti na sledove grozovitega življenja. Iz zaklonišč vlati na dan ljudi, ki že več tednov tam živijo, ki so zdecimirani vsled lakote in bolezni in ki se že nagibajo blaznosti. Tja so jih zaprli teroristi in vsled pakienskega trušča, ki je vladal med njimi, so skoraj ponoreli. Ko so sedaj zopet prišli na svetlobo in svež zrak, se jih je mnogo zrušilo.

Poljska kot aduna karta Churchilla in Stalina se je prav tako slabo odrezala kot pred 5 leti, toda bila je za velike igralce skoraj popolnoma zastoj, kajti stala je le par polovičarskih obljub.

Francoske zaloge strupenega plina

Berlin, 11. sept. Nek ameriški radijski poročevalci je javil 9. septembra iz Francije, da so našli na področju Nancyja sovražno skladišče z veliko zalogo strupenih plinov. K temu ugotavljajo z nemške vojaške strani: Te najdene zaloge kemičnih bojnih sredstev so star francoski vojni plen, ki ga je bilo za 50 vtlakov in ki so ga pustili na področju Mars la Toura. Nemške vojaške oblasti niso uničile tega gradiva, da ne bi prišlo s tem v nevarnost civilno prebivalstvo. Iz označb na teh bojnih sredstvih je jasno razvidno, da so to stari francoški bojni plini.

Poročila z italijanskega bojišča

Berlin, 10. septembra. V srednji Italiji je osredotočil sovražnik svoje napade na jadransko obalno ozemlje v petek na dva odseka področja, za katerega se bi jejo že več kot teden dni silni boji. Na ostalih odsekih tega bojišča se je očitno zaradi visokih krvavih izgub, ki jih je utrpel prejšnje dni, zadržal razmeroma mirno. Že v zgodnjih jutranjih urah je obšel nemške postojanke pri mestecu Gemmano z najmočnejšim bobnenim ognjem. Težki boji so trajali ves dopoldan. V teh bojih so nemški hrabri grenadirji, oklepniški grenadirji in padalski lovci razbili najprej vse štiri sovražne napade. Tudi peti probni poskus, ki so ga izvedli sovražniki po dovozu svežih sil, se je zrušil v obrambnem ognju vseh vrst orožja. V opoldanskih urah je nasprotnik po najsilnejši topniški pripravi šestič ponovil svoj napad, pri čemer se mu je posrečilo vdreti v Gemmano. Nemški vojniki pa so takoj stopili v protinapad ter vrgli Bri-

tance zopet iz kraja, ki je ostal nato trdno v njihovih rokah.

Za vdorno področje prejšnjega dne pri majhnem kraju Croce, ki pa ni globoko, so se bili zopet ogorčeni boji. Grenadirji so s podporo topništva, minometalcev in težkega pehotnega orožja nadalje zožili to mostišče, vendar se boji do večera še niso končali. Z zapornim ognjem nemškega topništva je bila razpršena neka sovražna oklepniška skupina, ki je prišla iz San Clementa, da bi razbremenila tamkaj se boreče oddelke.

Tako se je tudi ta deveti dan zavezniške velesilne napade na Jadrano končal z novim obrambnim uspehom nemških borcev v Italiji, ki so celo prisilili nasprotnika na nekaterih mestih, da se je odmaknil proti jugu in jugozahodu. Na ostalih odsekih italijanskega bojišča je prišlo le do posameznih krajevnih sovražnih izvidniških sunkov, ki pa so bili vsi brezuspešni.

Bolgarska pot v zmedo

Zeneva, 9. septembra. »Bolgarija se je hotela izviti iz vojne, toda ta taktika se ji ni posrečila. Vzburila je nezaupanje Sovjetov ter jim omogočila, da so zavzeli prevladajočo položaj na Balkanu, kjer bo postala Bolgarija njihova prednja straža. Hote ali nebole bo morala igrati na sovjetsko karto, tako karakternizira švicarski list »Journal de Geneve« položaj v Bolgariji, ki se je v vojno napovedjo Nemčiji še bolj poostiril. Čim bolj popustljiva je bolgarska likvidacijska vlada Muradijeva pred Sovjeti, tem globlje se zapleta bolgarski narod v boljševiške mreže. Kajti velika in nevarna napaka Bolgarov obojota v tem, da mislijo, da bodo s priznanjem Krenilju zmanjšali sovjetski pohlep po moči.

Po stari in izkušeni taktiki se utrjujejo Sovjeti na bolgarskem področju ter zasedajo oporišča, iz katerih ne bodo, o tem so si gotovo na jasnem že tudi v Sofiji, nikdar več odšli. Sistematično uničujejo v Bolgariji državni red. Sovjeti so tudi zahtevali razpust državnega orožništva. V bolgarske urade so prispeli sovjetski nadzorni uradniki. V davkarje so prišli kontrolni uradniki in policije. V predaedniku v Sofiji so dodelili boljševiškega komisarja. Vojne ujetnike zavezničkov so morali izpuščati.

Tako pluje Bolgarija s polnimi jadrji v boljševizem in ob tem razvoju stoji na koncu sužnost in sprejem Bolgarije v državno zvezo zveze sovjetskih socialističnih republik.

V Bolgariji je bila ustanovljena nacionalna vlada

Berlin, 10. septembra. Zaradi izdaje, ki jo je izvršila bolgarska vlada, ko je preknila diplomatske odnose s svojim doedandnim zavezniškom Nemčijo in napovedala Nemčiji brez vsakega vzroka vojno ter s tem izročila deželo boljševizmu, je bila v varstvo resničnih interesov bolgarskega naroda ustanovljena nacionalna vlada pod vodstvom znanega bolgarskega državnika, profesorja Aleksandra Cankova, ki bo nadalje vodila in utrjevala zvezo med Nemčijo in Bolgarijo, vodila bolgarski narod ob strani Nemčije do zmage in s tem ohranila čast bolgarskega naroda. Prof. Cankov je vodja ljudskega socialnega pokreta v Bolgariji, bivši ministri predsednik v letih 1923-26 in dolgoletni predsednik Sboranja. V Bolgariji je znan prof. Cankov kot pisatelj nemškega naroda in kot zagovornik politike ozkega in odkritega sodelovanja na političnem in gospodarskem področju med Nemčijo in Bolgarijo.

kat in zmrvovati, o deželi, v kateri strdajo milijoni in v kateri so postavljeni tisoč pred vojno sodišče in ustreljeni. Dobesedno piše: »Sovjetska zveza se nahaja že od leta 1931 v vojni in narod je trpel, krvavel in plakal. Ljudje strdajo, tisoč so bili postavljeni pred vojno sodišče in ustreljeni.«

Nov Katyn?

Lizbona, 9. sept. »Ali pripravljajo Sovjetska zveza nov Katyn?« se vprašuje list »Voz« v zvezi s poljskimi poročili, po katerih so Sovjeti odvlekli v neznana področja na vzhodu Sovjetske zveze 220 častnikov in vojakov tako imenovanih notranje poljskih čet. V zvezi s Katynom je učinkovalo to poročilo, tako piše »Voz« zelo strah vzbujajoče. S strani zapadnih sil ni bil dvignjen noben protest. Ključ, ki so jih naslovili nesrečni Poljaki na zavezniške, so ostali brez odmeva. Sovjeti imajo na zavezniške pošastne vpliv. Moskva je sklenila, da bo proti Poljakom grozovita in ta svoj sklep bo tudi brezobzirno izpolnila. Vključ temu obstajajo ljudje, ki pričakujejo od Moskve dragoceno sodelovanje pri ponovni zgradnji sveta.

Milan, Vatikanski list »Osservatore Romano« pripominja v svoji petkovni izdaji, da tamkajšnjim krogom ni ničesar znano o kakršnih poskusih, ki bi naj dovedli do sporazuma med sovjetsko vlado in Vatikanom.

Besede sv. očeta ob obletnici vojne

(Besedilo po »Vita Nuova« iz Trsta)

V petek, dne 1. septembra, je ob 19.30 govoril sv. oče po vatikanskem radiu. Govor prinašamo tukaj skoraj v celoti in kolikor mogoče dobesedno:

Odločilna ura za vse človeštvo

Danes ob zaključku petega leta vojne stoji človeštvo z grozo pred prepadom bede, v katero sta ga sunili vojni duh in premoč moči, medtem ko gleda nazaj na pot solza in krvi, ki jo je s tolikšno težavo prehodilo; dasi se ne da zlomiti ob spominu na preteklost, vendar s strahom tipa za vzroki, medtem ko išče uspešno zdravilno sredstvo. Mnogi se dvigajo kakor iz sanj, ko se trudijo, da bi na vseh poljih našli trdnih sodelavcev za obnovo. Nič ni bolj naravnega, nič bolj primernega in nujnega in tudi nujnejšega za tiste, ki se veličajo, da so kristjani, da verujejo v Kristusa, da streme za življenjem, ki je v skladu z njegovim zakonom. Ti se ne pokoravajo samo moralnim obvezam, ko jih pri tem preveva in vodi ljubezen do Boga in do bližnjega v naponu vseh sil za rešitev narodov.

Kazalo zgodovine se ustavlja na odločilni uri za vse človeštvo. Antični svet leži v razvalinah in iz njegovih razvalin bo vstal nov svet. Skodljivim in pogubnim zmotam v pretek-

losti bodo mogoče sledili nič manj žalostni prividi. Kje se bo ustavilo nihalo, kakšna navodila bodo sledila in kakšni sklepi bodo sprejeti, ki ne bi bili proti božjemu pravu in ne bi bili v nasprotju s človeško vestjo?

Temelj pravega miru

Na odgovoru tem vprašanjem, omenja sv. oče, sloni usoda krščanske civilizacije v Evropi in v svetu; ta civilizacija se zdalec ne teži oblik javnega življenja, pač pa mu dodaja poročstvo moralnega zakona, naravnih pravic, ki izhajajo iz Boga, temeljnih pravic kakor zlasti pravica o nedotakljivosti človeške osebnosti in vseh tistih višjih sil, ki jih nobena človeška moč niti od daleč ne more slabiti.

Najvišji temelj resničnega miru je načelo socialne pravice in bratske ljubezni v veliki človeški družini. Iz najdljivi duh in čustvo bratske ljubezni bosta določila, v kolikšni meri in do katere stopnje bo krščanski misli dano zmagati, ko se bo zaključevalo orjaško delo obnove gospodarskega in socialnega življenja po narčtu, ki ne bo v nasprotju s krščansko civilizacijo.

Obrčamo se zato na naše sinove in naše hčere, prav tako pa tudi na tiste, ki sicer ne pripadajo naši Cer-

Nove komunistične strahote v Loški dolini

V rdečih zaporih čaka negotove usode 162 ljudi iz Notranjske — Mati, ki je ušla iz tolovajskih zaporov, popisuje gorje, ki je zadelo Loško dolino z rdečo strahovladno

Rdeče nasilje divja po Loški dolini naprej. Na novo so komunisti odpeljali v Suho Krajino in Belo Krajino kaplana Kozjeka Franca in Lovšina Jožeta ter učitelja Julijana Turka in Ivanko Drobničev. Do sedaj so komunisti odpeljali že nad 20 ljudi v rdeče mučilnice v Belo Krajino. O usodi odpeljanih ni znano prav nič.

V Loški dolini se nahajajo glavni zapor. V celotni čaka v Podgori negotove usode v zaporih 162 ljudi iz Notranjske. Aretacije pa se vrše še kar naprej vsako noč. Nihče ne ve ne ure ne dneva, kdaj bo prišla ponj rdeča komisarka Ivana Mule.

Dne 2. septembra je pribežala na Rakek mati 6 tednov starega otroka, doma s Studenega na Blokah. Ušla je iz tolovajskih zaporov in pripoveduje tole:

»Dne 26. avgusta so prišli pome rdeči rablji in me odpeljali ponoči z doma. Odpeljali so me v Stari trg v gostino Benčina. Med potjo so me neprestano tepli, pljuvali in me zasramovali. Pri Benčini so me zadrževali. Bilo jih je več. Izpraševal me je gostilničar Benčina, na pisalni stroj je tipkala gospa Benčinova. Rekli so, da je učiteljica. Od Benčinovih so me še tisti večer odpeljali v Podgoro v zapor. Med potjo so me zopet pretepali. Zapli so me v klet pri gospodarju Fricku. Komanda področja se nahaja pri zgornjih Kraševih v Podgori. Pri dolnjih Kraševih imajo pa civilno sodišče.

Pri Fricku sem bila zaprta 5 dni. Šesti dan so me odpeljali v Pudoč b Čekadovim. Zaprta sem bila pod streho. Tu so me ponovno zadrževali. Šele tu sem izvedela, da me dolže, da sem jaz kriva smrti 40 komunistov, ki so padli v boju na Lisecu pri Studenem pred dobrih tremi tedni.

Za teh 40 mrtvih razbojnikov domobranci sploh niso vedeli, da so bili ubiti, ker niso šli v gozd pogledat. Borba se je vršila s mitraljezi in bacihi le na daljavo. Tako so tolovaji nehoti priznali 40 mrtvih, o katerih časopisje sploh še ni poročalo.

»Za tiste mrtve tolovaje sem vedela toliko kot za lanske enge. Če sem se bolj branila, da sem nedolžna, bolj so mi grozili s smrtjo. Videla sem, da jih

Radijski govor kraljice Marije

Dne 3. oktobra 1943 je bil miting v Zdenski vasi v gostilni Štrumbelj. Po mitingu so napovedali govor jugoslovanske kraljice-matere Marije. Za govor so radijski sprejemniki primerno »očistili, kakor so rekli. — Pa nek neumeu deklji je opazil, da so v radio vtaknili poleg električne žice tudi telefonsko, tisto, ki je bila napeljana v hišo Štupnikove Rozale, kjer je bil telefon. »Kraljica« je spregovorila: čudno domač je bil naglas, beseda čisto dobropoljska. In nalašč za Dobrepolje je govorila. Hudovala se je na »bečo gardo« in prosila ljudi, naj vendar komunistom kaj boljšega kuhajo, ne le repo in kolerabo. Ljudje bi bili še kar verjeli, da ni nek paglavec odkril v Štupnikovi hiši »jugoslovansko kraljico«, ki je telefonirala v zvočnik. Bila je to štupnikova Jožeta, simpatizerka OF. Ob ti paglavec, da si vse pokvari! (Poročali v »Slovenec« z dne 28. januarja 1944.)

Tako je naše podeželsko ljudstvo že pred enim letom spoznalo vrednost in pristranost komunističnih »radijskih govorov«. Naj bi govoril za komuniste kdor koli, noben slovenski kmet ni več tako neumen, da bi verjel v pristanost takih govorov; saj ve, da so komunisti v širjenju svojih laži zares iznajdljivi, ker so tudi zares — brezvestni.

Edino kak ljubljanski gospodek, ki se ima za najbolj brihtnega na svetu, nasede otročjim komunističnim trikrom in s tem seveda javno manifestira svoje »brihtnosti«.

jezi, ker je moj mož pri domobranci. Ker pa njemu ne morejo do živga, so se spravili name. Dne 1. septembra zvečer so mi dali odlog do 10. ure dopoldne drugega dne. Če ne bom priznala, me bodo ustrelili. Šele sedaj sem spoznala, da so mi ure štete. Bila sem zaprta sama. Vedela sem, da bom ubita, če čakam ali ne, zato sem se kar odločila in sem z zgornje hiše skočila na dvorišče. Bilo je okrog 10. ure. Na vasi so se drli partizani. K sreči si nisem zlomila nog. Pobegnila sem čez Čekadov vrt, potem po vrtovih do cerkve in za cerkvijo čez vodo, ki mi je segala do vratu. Potem sem morala še enkrat brodit vodo. Ob eni ponoči sem bila v Ložu (2 km daleč). Po cesti sem srečevala tolovajske patrle, zato sem se skrivala. Od Loža do Bloške police sem hodila 4 ure. Hotela sem iti domov, pa sem opazila, da je naša hiša obkoljena, zato se nisem v vasi nič zadrževala. Tako sem srečno prišla na Rakek. Če bi ne bila ušla, bi bila sedaj že mrtva.

Videla sem mnogo gorja in joka. Za-

Iz Trsta

Senožet. Tudi Kras se je začel narodnostno prebujati. Zadnje dni avgusta se je zbralo v Senožetah mnogo domačinov, v prvi vrsti deklet, in prvi svetni sestanek. Na sporedu je bila kot prva deklaracija Gregorčičeve pesni: »Na potujemij zemljic. Nato so sledili trije govori, ki so obravnavali slovenski narodni program in skušali osvetliti trenutni položaj na Primorskem. Zlasti je zadel v živo govor iz konkretnega življenja senožeških deklet pod naslovom »Odvzrmo krinke«. — Na koncu sestanka so udeleženci sklenili, da ustanovijo prosvetno društvo Simona Gregorčiča ter je bil izvoljen društveni odbor. Za častnega predsednika prosvetnega društva je bil izvoljen poveljnik Narodnih straž v Senožetah, nadporočnik Savelli Emil, delovni odbor pa so sestavili narodno zavedna senožeška dekleta.

Tatvine. V ulici Ireneja Kriškega številka 4 so neznanci vdrl v skladišče Bruna Colombinija in mu pokradli blaga, čigar skupna vrednost znaša skoraj milijon lir. Večinoma je bilo samo manufakturno blago in perilo. — Dva maloletnika sta prišla v trgovino Marije Lussi na Borznem trgu in hotela nekaj kupiti. Toda ni jima bilo všeč in sta kmalu odšla. Gospa Marija pa je bila po njunem odhodu prav neprijetno presenečena, ko je zapazila, da ji je izginila rjava usnjena torbica z denarjem, zlatinino in dokumenti. Skupna vrednost torbice in vsebine znaša 30.000 lir.

Za vdove umrlih trgovcev. Pri »Zvezi trgovcev« v Trstu je bila te dni podpisana listina, s katero se ustanavlja poseben zavod, ki bo skrbel za vdove in otroke po umrlih trgovcih.

Avtomobilska nesreča. Na križišču Rimske ulice in ulice Torrellianca je pred dnevi prišlo do trčenja med dvema avtomobila, ki sta vozila drug drugemu nasproti. Pri tem je bil težko ranjen Peter Borgnolo, ki je v tem trenutku hotel prečkati ulico. Ima pošteno lobanjo in več drugih poškodb na glavi in so ga morali prepeljati v splošno bolnišnico, kamor je bil sprejet za nedolžen čas. Lažje je bil ranjen tudi šofer Battarello. Sicer pa je bila velika sreča, da silni trk ni zahteval še več žrtve.

Cirkularna žaga je jo zgrabila. Mala Marija Zuechi se je v Piccardijevi ulici med igranjem na dvorišču preveč približala napravam nove žage. Nenadoma jo je zgrabil transmisijski jermen in jo zavihtel visoko v zrak ter končno stisnil med kolesje. Deklica je bila v trenutku mrtva. Tragično pri vsem tem je to, da je bil njen oče pri neareč svoje edinke navzoč, pa ji ni mogel pomagati in jo rešiti. Sedaj je izginil in trenutno ni o njem še nobenih vesti. Preiskava pa bo dognala, na čigavi strani je krivda za to nesrečo in če je imel lastnik

prti imajo že 150 ljudi, starih, mladih in celo otroke imajo. Česa jih dolže, ne vem. Dosti je, če se sosedu zamerja. Ljudje so tam okrog strašno obupani. Samo to prosijo Boga, da bi jih kdo rešil teh rdečih zverci, je preplašena žena končala svojo žalostno zgodbo.

Dne 4. septembra se je napolni manjši oddelek Rupnikove skupine proti Sv. Vidu, kjer je nepriznani naletel na tolovajske zasede. Vnela se je ostra bitka, ki je trajala ves dan 5. septembra. Tolovaji so imeli naštetih 26 mrtvih in mnogo ranjenih, naknadno smo zvedeli, da znašajo tolovajske izgube okrog 120 mrtvih. Baje so zasede štitele 2 ali 3 brigade. Zaplenjenih je bilo 7 težkih mitraljezov, 2 bacihi in 2 muli. Domobranci so imeli 7 lahko ranjenih in 1 mrtvega. Med bojem je prišlo do zanimivega osebnega spopada med nekim domobrancem in nekim tolovajem. Domobranci je imel brzostrelko, tolovaj pa strojico. Po nekaj trenutkih strašnega boja je podlegel tolovaj. Domobranci je doma s Kožljaka.

žage transmisijске jermene zaščitene tako, kot predpisujejo postave.

Nagrada za rojstvo dvojčkov. Prefekt tržaške pokrajine je poslal Lovrenču Metliki nagrado 800 lir za dvojčka Marijo Gabrielo in Borisa, ki sta se pred dnevi rodila v Trstu, 600 lir nagrade pa je prejel za dvojčici Nevejo in Nerejo Cusina Albert.

Z drevesa je padla Ljubljanka Milena Majcen in si zlomila desno nogo. Sprejeta je bila v glavno bolnišnico, kjer se bo zdravila na drugem kirurškem oddelku štiri tedne. Nesreča pač res nikjer ne počiva.

Rdeči nasilnik prejel zaslužen kazen

Vel. Lašče, 9. septembra.

Danes je okoličniki Velikih Lašč očiščena tolovajev. Velikolaškimi domobranci je treba hoditi 3 ure, da na lete na kako tolovajsko skupino. Komunisti si ne upajo priti bliže, kajti če se približajo na 10 km, jih že pozdravijo strel iz domobranske baterije.

Vsak dan hodijo patrle na daljše pohode. Včasih se usmerijo proti Suhi Krajini, največkrat pa proti Turjaku, kjer se srečajo z izvidnicami s Pijave gorice.

Skoraj vsak dan se na domobranci komandi javi kak tolovajski ubežnik. Mnogo tolovajev pa poblijejo in zajamejo tudi domobranske patrle. Ker so dolenski mobiliziranci komunistom preveč uhajali, so jih poslali na Hrvaško in Stajersko, k nam pa pošiljajo le primorsko in stajersko rajo, ki ima o domobranci stranišne pojme. Komunisti tem mobilizirancem neprestano govorijo, da domobranci ujetnike strahovito mučijo, jim režejo ušesa, zbadajo z noži itd. To je pred kratkim pripovedoval domobranci tudi neki pribežnik: »Ker so nam politkomisarij vedno tako strašno govorili o domobranci, se tudi jaz nisem upal predati. Ker pa je bila borba z vami tako huda, sem sklenil predati se, naj bo kar koli. Hujšega od smrti ne bo. Sedaj vidim, kako so nam lagali o vas.«

Pretekli teden je velikolaška patrle v Strugah dobila dober plen. Domobranci so zvedeli, da se blizu Strug skriva znani terenski propagandist Dolinšek iz Pijave gorice, ki je za časa republike ljudem prizadejal toliko gorja. Domobranci so ga dobili v hiši s brzostrelko v roki in ga s svojim orožjem prehiteli.

Danes je okrog Velikih Lašč vsa drugačen položaj, kakor je bil pred enim letom ali pa še pred pol leta. Takrat so imeli komunisti po vaseh glavno besedo, danes prejšnji terenski komisariji begajo sem in tja in se ne upajo pokazati poštenim ljudem.

Pred to nevarnostjo ostaja kristjan, ki razmišlja o potrebah in nesrečah svojega časa, zvest tistim načelom, ki jih krščanska socialna etika postavlja za temelje sleherne pravične prenosne.

Pravica do zasebne lastnine

Ze naš nesmrtni prednik Leon XIII je v svoji okrožnici »Rerum novarum« naglasil, da mora biti načelo o pravici do zasebne lastnine temelj slehernega pravega gospodarskega in socialnega reda. Nič ni bolj gotovega ko ta zasebna lastnina, zlasti še tedaj, kadar je sad dela, sad vztrajnega človekovega dela z voljo, da zagotovi in razvija z lastnimi silami lastni in svoje družine obstoj in ko skuša ustvariti polje pravične svobode in to ne samo gospodarske, ampak tudi politične, kulturne in verske. Krščanska vest ne more priznati za pravično, da bi socialna ureditev onemogočala in preprečevala naravno pravico do lastnine in to nad potrošnimi in proizvajalnimi sredstvi. Prav tako pa ne more sprejeti sestavov, ki priznavajo pravico do zasebne lastnine na popolnoma zgrešenih nazorih in torej v nasprotju s pravim in zdravim socialnim redom. Zato je na primer treba tam, kjer si kapitalizem prisvaja na posest neomejeno pravico brez sleherne podreditve koristim skupnosti, kapitalizem obsoditi kot nasproten naravni pravici. Dejansko vidimo, da

je vedno naraščajoča množica delavcev čisto postavljena pred preveliko zbiranje gospodarskih dobrin, katerim se posreči uiti svojim socialnim dolžnostim, kar onemogoča delavcu ustvariti si dejansko posest. Tako vidimo, da se mala posest zagrizuje v vedno hujšo socialno borbo brez izgleda na uspeh. Na eni strani vidimo, kako ogromno bogastvo obvlada zasebna lastnina, na drugi strani pa ne upošteva nobene duhovne vrednote in zapira pot stremljenjem za resnično svobodo. Tako so množice prisiljene služiti kateri koli politični stranki in se zaslužiti tistemu, ki jim obljublja kruh in mir. Izkušnja je dokazala, kakšnih nasilnosti je tudi danes sposobno človeštvo.

Ko tedaj krščanska misel brani načelo zasebne lastnine, ne misli pri tem že jasno in preprosto podpirati sedanje stanje stvari kot da bi bilo izraz božje volje, niti ne misli braniti v načelu bogatašev in plutokratov proti revežem in tistim, ki nimajo ničesar. Ravno nasprotno! Ze od svojega začetka je bila Cerkev zaščitnica slabotnih proti nasilju mogočnejšev in je vedno ščitila zahteve vseh vrst delavcev proti sleherni krivici. Predvsem stremi za tem, da bi tudi zasebna lastnina bila tisto, kar mora biti po pravici in po božji volji: pohuda za delo v korist časnim ciljem, ki služijo življenju človeka, ustvarjanje po božji podobi. (Dalje.)

kvi, pa se vendar čutijo združeni z nami v tej uri najvišjih sklepov. Zvestoba patrimoniju krščanske civilizacije in njegova strnjena obramba proti brezbožnim in protikrščanskim tokovom sta glavni ključ, ki ne more biti nikdar postavljen pod vidik spremenljivosti.

Za dvig delavskega stanu

To naše vabilo in o katerem upamo, da bo naletelo na ugoden odmev v milijonih duš, stremi za sodelovanjem na vseh poljih, kjer se ta pojavlja in jo zlasti terja sama krščanska misel, ko gre za sklop ogromnih vprašanj, ki se nanašajo na sestavo gospodarskega in socialnega reda, ki bo bolj v skladu z božjim zakonom.

V tem oziru postavlja, krščanska misel kot glavno načelo dvig delavskega stanu; odločna in plemenita rešitev tega vprašanja je za vsakega kristjana ne samo tuzemski napredek, ampak tudi izpolnitev moralne dolžnosti. Po letih plašnih negotovosti ljudje pričakujejo globoko in temeljito zboljšanje tako žalostnih pogojev. Obljube državnikov, raziskovanja učnjakov in strokovnjakov so vzbudile med žrtvami nezdravega gospodarskega in socialnega reda kipeče upanje boljše dobe splošne sreče. To občutje, ki ga podpira agitacija najbolj radikalnih programov, je duše privedla do neupravičene nepotrpežljivosti, ki vse pričakuje od uporov in nasilja.

Ljubljana je dobila dragoceno umetnino

Ljubljana, 10. septembra.

V nedeljo popoldne je bila ljubljanska stolnica spet premajhna; tolikšen je bil naval ljudi, ki so hoteli biti zvrh, ko bo škof blagoslovil novi okvir za podobo brezjanske Matere božje.

Ob pol 4 je imel prevzvišeni gosp. škof dr. Gregorij Rožman na zbrane vernike prelepe nagovore, v katerem se je darovalcem za dostojno ureditev oltarja Marije, kraljice Slovencev, lepo zahvalil; Marija jim ne bo ostala dolžna. Ob razlagi reliefov, ki krasi novi bronasti okvir Marijine podobe, je prevzvišeni popisal radost Bogorodice, ko ji je angel razodel, da bo postala božja mati, ko je v betlehemskem hlevčku svojega Sina prvič vzela v naročje in ko jo je Sin v nebesih kronal za kraljico neba in zemlje. In vendar je morala Marija tudi silno mnogo trpeti. Zato nas trpljenje ne sme vznemirjati; naj pridejo še takšne stiske, kdor bo hodil za Marijo, se bo po smrti na veke z Marijo veselil v nebesnem kraljestvu.

Sledila je blagoslovitev oltarnega križa, najbolj čudovite umetnine, ki krasi oltar Marije z Brezij, globokega bronastega okvira, ki varuje čudodelno podobo kot školjka biser, in oltarnega prta, v katerega so uvezeni an-

geli v naših barvah ter se raz njega blesti zlat napis:

MARIJA DEVICA — SLOVENCEV KRALJICA

Med petimi litanijami je vsa cerkev prepevala prelepe, a doslej malo razširjene ali pozabljene odpeve, ki jih je učil vse zadnje nedelje po večernicah stolni dekan dr. Kimovec. Tako prisrčno petje se je nekdanj slišalo le na Brezjah, v Ljubljani pa na velikih kongresih.

Novo urejeni oltar Marije Kraljice Slovencev je res čudovit okras naše stolnice in s tem novo bogastvo vse Ljubljane. Mogočni okvir učinkuje s svojo nenavadnostjo in snovno pristnostjo. Nizki svečniki so prelepa umetnina, ki kar omamlja oko s svojim zlatim bleskom. Belina oltarnega prta in velika baročna angela iz belega marmorja so ubran kontrast bronu okvirja. Njegov ozki, zlati, s kamni okrašen notranji rob spet pridobi na veljavi ob široki površini bronu in daje podobi potreben poudarek. Ko bodo odstranili še odre, raz katero so čistili freske na stenah okrog oltarja, bo pogled proti Mariji Pomagaj res odsvit sonestranske gloriole, kamor se bo kar samo dvigalo srce molilca.

Dogodki in novice današnjega dne

NOVI GROBOVI

† Gustav Trbovc, v Ljubljani je do-
trpel Gustav Trbovc, podpredsednik fi-
nancne kontrole. Pogreb pokopnika bo 12.
t. m. ob pol 5 z Zal, kapele sv. Jožefa,
na pokopališču k Sv. Križu.

† Ivan Pelicon. V Ljubljani je umrl
Ivan Pelicon. K večnemu počitku ga bo-
do spremili 12. t. m. ob pol 3 popoldne
z Zal, kapele sv. Andreja, na pokopali-
šču k Sv. Križu.

Naj rajnima sveti večna luč in naj v
miru počivata! Njunim dragim naše
iskreno sožalje!

OSEBNE NOVICE

V soboto, dne 9. septembra 1944, sta
se poročila v župni cerkvi Marijinega
Oznanjenja v Ljubljani g. inž. Čeki Mar-
tin, gozdarski inženir, in gđ. Kobi Ire-
na, uradnica. Poročilo je ženinov sorod-
nik in rojak preč. g. p. Odilo Hajšek.
Na njuni novi poti jima želimo obilo
sreče in božjega blagoslova.

V nedeljo sta se poročila v Kranju
gospod Viktor Kregar iz St. Vida nad
Ljubljano in gđ. Nuša Sinkovičeva iz
Kranja. Mnogo sreče!

Pok. komisariju obč. Želimlje
g. Josipu Goedererju v spomin

Padli so naj-
boljši — in še pa-
dajo — naši vzor
možje in fantje —
za boljšo bodočnost
našega nesrečnega
slovenskega nara-
da. Padel si tudi
Ti, ker si bil v na-
potje zločinemu
in brezbožnemu ko-
munistu, ker si
učil in ustvarjal
red, s katerim pa
tvoji morilec niso
soglašali. Spominjam
se Te dobro, večkrat si omenil, da Ti
bo pač tako usojeno, ker si le predobro
vedel, kaj je plačilo sveta za vse izka-
zane dobrote. »Je že kar naredil,« kliče
OF-ulica, »da ga je narod sodil in ka-
znoval na smrt!« — Predstavljajo li ti
gozdni »sodniki« kak narod, kako sodi-
šče, ko so v njem le razni žagariji, peki,
drvarji, izprijeni polinteligenti z Ru-
som na čelu in razni domači podpiho-
valci in terenci, katerim še nikdar ni
bilo za kako pošteno delo? Zvesto si
služil dolgo vrsto let pri upravi turja-
škega veleposveta. Kot gozdarski stro-
kovnjak si bil vedno pripravljen sveto-
vati ter pomagati. Tudi z javnim ude-
stevovanjem si bil jako upoštevana ose-
bnost. S svojimi strokovnjaškimi nasveti
in delom, bi danes lahko še mnogo ko-
ristil, če bi bil še živ in bi Te ljudstvo
priklonilo iz groba, če bi to bilo mogoče.
Po telesu orjak, po duši visoko izobra-
žen pa tudi preprost, po srcu mil in do-
ber, po značaju veder ter šegav, da so
Te je kavarniško omizje takoj, že ob po-
javi Tvoje markantne osebnosti razve-
selilo. Kot prijatelj družabnik in pozna-

čuvši morilec niso soglašali. Spominjam
se Te dobro, večkrat si omenil, da Ti
bo pač tako usojeno, ker si le predobro
vedel, kaj je plačilo sveta za vse izka-
zane dobrote. »Je že kar naredil,« kliče
OF-ulica, »da ga je narod sodil in ka-
znoval na smrt!« — Predstavljajo li ti
gozdni »sodniki« kak narod, kako sodi-
šče, ko so v njem le razni žagariji, peki,
drvarji, izprijeni polinteligenti z Ru-
som na čelu in razni domači podpiho-
valci in terenci, katerim še nikdar ni
bilo za kako pošteno delo? Zvesto si
služil dolgo vrsto let pri upravi turja-
škega veleposveta. Kot gozdarski stro-
kovnjak si bil vedno pripravljen sveto-
vati ter pomagati. Tudi z javnim ude-
stevovanjem si bil jako upoštevana ose-
bnost. S svojimi strokovnjaškimi nasveti
in delom, bi danes lahko še mnogo ko-
ristil, če bi bil še živ in bi Te ljudstvo
priklonilo iz groba, če bi to bilo mogoče.
Po telesu orjak, po duši visoko izobra-
žen pa tudi preprost, po srcu mil in do-
ber, po značaju veder ter šegav, da so
Te je kavarniško omizje takoj, že ob po-
javi Tvoje markantne osebnosti razve-
selilo. Kot prijatelj družabnik in pozna-

na osebnost poštenega dela ter vzornega
značaja nam ostaneš vsem v trajnem
spominu.

Pokojni gosp. Goederer Josip, sin
Josipa in Marije Kabela, je bil rojen
dne 9. II. 1882. v Kočevju. Studiral je
gimnazijo v Ljubljani, šumarstvo pa na
Češkem. Z veseljem se je rad spo-
minjal svojega nekdanjega profesorja,
sedaj dvornega svetnika v pokopu gosp.
dr. Lovrenca Požarja iz ljubljanske kla-
sične gimnazije. Kot šumarski adjunkt
in nato upravitelj uprave turjaškega ve-
leposveta v Namirju in Zelimlju ter na
Turkuju je služboval skoraj 40 let.
V juliju 1942, potem ko je bil popolno-
ma izropan, je pribežal na Ig in bil
imenovan za komisarja občine Zelimlje.
Težko in odgovorno delo je prenašal še
lahko, vendar izdajalskim bodelcem
nikakor ni mogel biti naklonjen, kot za-
veden narodnjak, Slovenec. Z vrhniškim
dekanom gosp. Milavcem sta stala že
pred izkopanim grobom, tik pred ustre-
litvijo, ko se je še v zadnjem trenutku
posrečilo dokazati se nekam poštenemu
bodelcu, da sta oba nedolžna in so
istočasno izpuštili z njima tudi še več
želimljskih občanov, ki so še danes obo-
ma hvaležni za srečno rešitev pred ustre-
litvijo.

Dne 11. oktobra 1943 so ga tolovaji
odvedli od doma, z njim tudi njegovo
gospodinj Urško Zelezničnik, dom pa
ponovno izropali. Odpeljali so oba naj-
prej v Velike Lašče, nato v Ribnico, kjer
sta bila oba ustreljena dne 23. oktobra
1943. Svojim rabilcem je pred ustrelitvijo
razdelil še ves svoj zasebni denar
okoli 60.000 lir, svojo dragoceno uro pa
je izročil s poslednjim volilom, da se
ista odda njegovemu nečaku na Ortniku.
Grob obeh je v Jelenovem dolu. Uživata
naj večni mir! Slava njegovemu spominu!

ZGODOVINSKI PABERKI

11. kimavca

1855. leta so združeni Francozi in
Angleži osvojili rusko trdnjavo Sevasto-
pol na Krimu v tako imenovani krimski
vojni, ki je izbruhnila zaradi orientalske-
ga vprašanja. Povod pa je bilo vprašanje
zaščite katoličanov. Napoleon III. je pri
pori dosegel razne ugodnosti v prid ka-
toličanom. To je zopet vzbudilo ljubo-
sumje pri Ruah, ki so si že dalj časa
laščili pokroviteljstvo nad pravoslavni
kristjani in so zahtevali široka polno-
močja v tem pogledu. Toda sultan je to
rusko zahtevo, hujškan od Francozov, od-
ločno odklonil. V jeseni 1853. je izbruh-
nila vojna. Turki so poklicali na pomoč
Francoze, ki so se jim priključili še
Angleži. Tem je bila neveselna carjeva
premoč na evropski celini, zlasti pa ve-
čanje ruskega vpliva v Aziji. Zavezniške
čete so prišle v Dardanele, od tod so jih
prepeljali v Varno. Po porazu turške
mornarice v sinopeki luki so prišle v
Crno morje tudi zavezniške ladje. V okto-
bru 1854. so francoze in angleške čete
obkrožile Sevastopol. Toda trdnjava je bila
dobro utrjena in vsi napadi zaveznikov,
ki se jim je priključil še Piemont, so se

Nihče nima v sedanjem času
pravice biti povprečen.

(Pič XI.)

Koledar

Torek, 12. kimavca: Marijino ime; Gvi-
don, spoznavalec; Avtonom, škof; Sil-
vin, škof.

Sreda, 13. kimavca: Netburga, devica;
Filip, mučenec; Mavrilij, škof; Evlogij,
škof.

Kino Matica

»Obtožilec« ob 16 in 19.

Kino Union

»Naj živi ljubezen« ob 17 in 19.15.

Kino Sloga

»Njegov sin« ob 16 in 19.

Lekarniška služba

Nočno službo imajo lekarnice:
mr. Leostek, Resljeva cesta 1; mr. Ba-
hovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar,
Viš, Tržaška cesta.

razbili ob hrabri obrambi. Šele 1855. na
ta dan so Sevastopol v naskoku zavzeli.
Ker je že prej umrl car Nikolaj I., je
naslednik Aleksander II. sklenil mir v
Parizu. Rusija je morala priznati nevtral-
nost Crnega morja in svobodno plobo po
Donavi. Tudi Bospor in Dardanele so
proglasili za nevtralne.

1914. leta je začel Hindenburg odlo-
čilno bitko proti Rusom, ki so kmalu po
izbruhu svetovne vojne vdrl v Vzhodno
Prusko.

12. kimavca

1526. leta so Turki po bitki pri Mo-
haču vkorakali v Budim. Z nastopom
Sulejmana II. se začne doba največjih po-
hodov redne turške vojske proti Evropi.
Sultan si je hotel predvsem podvreči do-
bode v Italijo in Nemčijo, ker bi mu bila
s tem pot proti zahodu odprta. Po padcu
Sabea in Beograda l. 1521., je bil na
vreti Ogrska, ki je notranje oslabiljena ča-
kala pod vodstvom Ludovika II. turškega
navala. V bitki pri Mohaču je bila ogrska
vojska premagana, kralj pa je na begu
utonil. Pot v Budim je bila prosta. Ven-
dar je Sulejman šele l. 1540. ustanovil v
Budimu pašaluk.

1653. leta sta poljski kralj Jan So-
bieski in vojvoda Karol Lotariški pre-
magali Turke pred Dunajem. V vojni, ki
je vzplamela l. 1683. je veliki vizir Kara
Mustafa v naglem pohodu prišel pred
Dunaj. Tu je doživel poraz in se je mo-
ral umakati celo iz Ogrske. Sultan Moha-
med IV. ga je zaradi teh porazov dal
usmrtiti že konec t. l. v Beogradu.

1876. l. je v Gradcu umrl Anton Au-
ersperg-Anastasius Grün, nemški pesnik in
politik. Rojen v Ljubljani 11. aprila 1806.
je študiral v Terezijanski na Dunaju,
gimnazijo in vojaško akademijo pravtam.
Filozofijo in pravo je poslušal v Gradcu
in na Dunaju v l. 1824—26. Slovenskega
jezik se je naučil, ko je bival na svojih
posestvih v Krškem in Turnu. Vendar je
pisal samo v nemškem jeziku in se v
pesmih le redko kje opazijo zveze z nje-
govim rojstno deželo. Pribežal pa se je
Slovenec v zanimanju za narodno pe-
sem. Prevajal je slovenske narodne pesmi
v nemščino; vsi prevodi so kasneje izšli
v knjigi »Volkslieder aus Krain«. Pri tem
delu je prišel zopet v stik s Prešernom,
ki mu je marekijo prevel zanj nerazum-
ljive dele iz naših narodnih pesmi. Iz te
dobe je znana tudi Grünova koresponden-
ca s Prešernom. Spoznala pa sta se na
Klinkovströmskem zavodu, kjer mu je
bil Prešeren vsaj do l. 1824. večletni uč-
itelj. Na Prešerna so Anastasius Grün s
priročnostjo spominja v pesmi »Nachruf
an Prešeren«.

~ ~ ~

Izplačilo mezd rudarjem

Šentjanškega premogovnika

Rudarjem, ki so bili zaposleni v Šen-
tjanškem premogovniku v Krmelju. Vsi oni
rudarji, ki so bili zaposleni med 16. VIII.
in 10. IX. 1943 pri rudniku v Krmelju in so
nabavljali sedaj v Ljubljani ali bližnji okoli-
lici ter za gorjivo razbodo niso prejeli iz-
plačanega zaslužka, naj se zglašijo na de-
lovne dneve med 8—12 pri Oddelku industri-
skih delojemalcev Pokrajinske delavske zve-
ze, Miklošičeva 22-1, zaradi izplačila pripa-
dajočih zaslužkov. Rudarji, ki bivajo v po-
krajini, pa naj se prijavijo potom občine
svojega bivališča, da jim bomo mogli na-
kazati pripadajoči znesek potom občine. —
Pokrajinska delavska zveza.

Opozorilo

Dogajajo se zlorabe, da se neupravi-
čene osebe oglašajo pri posameznikih in
pobirajo denarne prispevke, češ da so po-
slani od Socialne pomoči. Dogodilo se je
celo, da so diktirali, koliko mora kdo
darovati.

Socialna pomoč zato ponovno opozar-
ja, da imajo vsi njeni pooblaščenici ozi-
roma pooblaščenke posebne legitimacije
in pismena navodila, oboje opremljeno s
štampiljko Socialne pomoči in s podpisom
predsednika Socialne pomoči, da so upra-
vičeni pobirati prostovoljne prispevke
za Socialno pomoč.

Zato naj vsak, ki dvomi, ali so nabi-
rale (vedno po dva pooblaščenca(ki) So-
cialne pomoči) upravičeni nabirati pri-
sepevke za Socialno pomoč, zahteva legiti-
macijo, vse sumljive osebe pa, ki se ne
bi moge izkazati z navedenimi listinami,
javi najbližji policijski stražnici oziroma
glavni pisarni Socialne pomoči.

Ljubljana 11. septembra 1944.

Predsednik Socialne pomoči:

N. Velikonja, s. r.

Antiskabični ambulatorij

zoper garje in ušivost

Pregled dosedanjega dela, novi delov-
ni čas, navodila obiskovalcem

V sredi aprila letos je Higijenski za-
vod otvoril antiskabični ambulatorij v
kletnih prostorih Delavskega doma. Vel-
ik obisk te ustanove je dokaz, kako
zelo je bila potrebna v sedanjih razme-
rah. — V petih mesecih je bilo tukaj
zdravljenih skoraj 800 garjevih bolnikov,
med njimi dvakrat več moških kakor
žensk. Ušivost je bila odpravljena v 132
primerih.

Ambulatorij posluša 4 krat tedensko,
vsak ponedeljek, torek četrtek in petek
od novih uradnih urah od 7—10 za žen-
ske, od 10—13 pa za moške. Ker traja
kopanje, zdravljenje in razkuževanje pe-
rita dobro uro, naj se javijo ženske naj-
kasneje do pol 9, moški pa do 11. Vsak
naj prinese s seboj brisačo ter svežo pe-
rilo, da se po zdravljenju preobleče in
naj pride v stari obleki, ki bo tudi raz-
kužena v parnem aparatu. Zelo važno pa
je, da se bolniki točno drže navodil, ki
jih dobe na poučnem letaku, kako mo-
gajo ravnati doma s posteljino, brisa-
čami, perilom in drugo.

Opozarjamo tudi na to, da so garje
prava družinska bolezen in nikakor ne
zadošča, da se zdravi le en sam član,
pri katerem so znaki bolezni jasno iz-
raženi. Skrajno redno so namreč več ali
manj prizadeti tudi drugi družinski čla-
ni in je jasno, da bo možno definitivno
odstraniti bolezen iz družine edino če
bodo vsi prišli k zdravljenju.

Vse poslovanje ambulatorija je zato

brezplačno!

Solske vesti

Vpisovanje dijakov srednjih, meščanskih
in ljudskih šol v »korepetitorije« bo dnevno
od 15. t. m. Vabilo so predvsem dijaki, ki
želo nadoknaditi snov preteklega šolskega
leta in se dobro pripraviti za naslednji
razred. Informacije mestni trg 17/1.

Solska telovadba v Tirolju. Vsi tišči
razredi, ki so imeli do sedaj telovadbo
ob osemih zjutraj, imajo od torka dalje te-
lovadbo ob istih dneh, toda ob pol treh po-
poldan.

Upraviteljstvo I. mešane ljudske šole v
Ljubljani — Vič obvešča, da se vrši vpiso-
vanje novincev dne 24. in 25. t. m. vselej od
8—11 v šolskem poslopiju. K vpisu je pri-
stati kratki list ali družinski polo (knjižico)
ter dokaz o cepitju kor in cepitju proti
daviči. Vpisovanje laniških učencev se vrši
istotam v torek, 26. t. m., od 8—11. V vpisu
je pristati laniško spričevalo. Starši, ki sta-
nujejo preko bloka, naj al pravčasno pre-
skreje prelatnice. — Upraviteljstvo.

Na dekliški meščanski šoli pri uršul-
kah v Ljubljani bodo popravni izpiti za 1.
2. in 3. razred dne 18. septembra ob 8, za
4. razred bodo popravni in razredni izpiti
19. septembra ob 8.

ZA POOLOBITEV VERSKEGA
ŽIVLJENJA: DR. FR. GRIVEC:

SKRIVNOSTNO TELO
JEZUSA KRISTUSA

Prevod in razlaga papežev okrožnico.
Cena L 30.—, vezana L 40.—.

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI
Pred škofijo 5 — Miklošičeva c. 5

Drabne novice

V četrtek, 14. septembra, bo ob 7 imel
g. kanonik dr. Tomaž Klina v stolnici slo-
vesen Requiem za pokojnim župnikom An-
tonom Hronom, ki so ga komunistične tol-
pe ubile laniško leto. Prijatelji in znanci po-
kolnega so vabiljeni!

Birma v St. Jerneju se ne bo vršila dne
17. septembra 1944. — Škof. ordinariat v
Ljubljani, 9. sept. 1944.

Na šoli Glasbene Matice, ki je že začela
s rednim poukom v vojaški predmetov, bo
danes ob 16 razdelitev gojencev na posamez-
ne oddelke II. letnika splošne glasbene te-
orije in mladinskega petja, zato naj pride-
jo vsi, ki so se vpisali za ta dva predmeta.
v Hubadovo pevsko dvorano. Pouk teorije
in mladinskega petja se bo začel v četrtek,
14. t. m.

Doračajočim je namenjena nova knji-
ga pod naslovom »Boji in zmage« (napisal
A. Logar). Izšla je v Mladinski založbi.

Prošnja upravi ljubljanske električne
cestne železnice. Po najnovejšem voznem ur-
niku, ki ni bil alcer nič objavljen in uve-
den 7. t. m., ko so cele množice fakale po
19 na tramvaje, vozijo zadnji redni vozovi
do 19. Posebno rakovniški jo urno odkuri v
remizo, dani alcer vse dan komodno dremlejo
po Dolenjski cesti. Državni in samoupravni
nameščeni imamo z dnem 1. t. m. uradne
ure do 19 in ne moremo doseči zadnjih red-
nih voz. Prosimo torej uprave električne
cestne železnice, da redni vozniki promet raz-
širi vsaj do 19.15, tako da bomo tudi državni
in samoupravni nameščeni, ki smo tudi po-
steno odrahtali za mesečne vozne letke, lah-
ko doleteli zadnjih rednih tramvajskih voz.
Če pa so zadržane glede električnega toka, pa
se naj vožnje ukinejo popoldne za kakšno
uro.

za vsako priliko
je knjiga
BELE VRTNICE.
Dobi se v upravi
VIGREDI
Slovačkova 1.
in v knjigarnah

Za stare in onemogle Ljubljance v
most, zavetišču za onemogle v Japljevi ul.
sta podarila ga, Ana Pogačnik, optičarka.
Pod Trančo 1, 200 lir in g. Stefan Strmol.
Pod Trančo 1, tudi 200 lir namesto vena na
kroto pok. g. Josipu Olupu. Mestno župan-
stvo izreka dobrotnikom najtoplejšo zahva-
lo tudi v imeu podpisanih.

Namesto vena na grob pok. g. Josipa
Olupa sta darovala Vincencijevi konferenci
pri Sv. Jakobu, kateri je bil pokojnik pred-
sednik, g. Curk Matko, stavbenik, Mirjo 1,
1000 lir in g. Anton Serjak, trgovec in hišni
posestnik, Florijanska 11, 200 lir, za kar so
jima konferenca najlepše zahvaljuje.

Obvestila Prevoda

VSI MESARJI

ki so delili meso dne 11. t. m., naj
predložijo nalepljene odrezke dne 13. in
14. t. m. Prevodu, Gosposka ul. 12-1,
soba št. 10, med uradnimi urami od 7—
12 in od 15—18.

Obvestila

Slovenskega Rdečega križa

Obvezno predavanje za bolničarje in bol-
ničarke RK vseh letnikov. V sredo, 13. se-
ptembra t. l., bo ob 18.30 v dvorani Delavske
zbornice v Ljubljani na Miklošičevi cesti
obvezno predavanje za bolničarje in bol-
ničarke RK vseh letnikov. Predaval bo g.
dr. Prodan o temi: »Tuberkuloza in današ-
nja doba«. Predavanje je obvezno. Po pre-
davanju važna sporočila.

Poziv bolničarjem. RK vabi vse bolni-
čarje in bolničarke, ki se že predložili sliko
za nove legitimacije, da zamenjajo stare iz-
kaznice za nove. Kdor še ni oddal slike za
novo izkaznico, naj jo čimprej prinese v pi-
sarno RK v šentjakobsko šolo.

Zahvala. RK so naklonili: Za paketo

vojnim ujetnikom Paproteka d. z. o. z. 1000
lir, nemoenovana tverka 3000 lir, nemoeno-
vana hranilno vlogo 1239 lir, dva nemoeno-
vana po 500 lir, nemoenovani 200 lir, nemo-
novani 100 lir; za splošne potrebe: Alojzija
Mošina 50 lir, nemoenovani 2000 lir; ga, Pe-
terman Branka poleg vena na grob g. Olu-
pa st. za paket vojnomu ujetniku donos
zbirke stanovalec hiše v Peruškovi ulici
150 lir, g. Meserko Alojzij namesto vena
na grob g. Olupa st. 200 lir. — Vsem da-
rovalcem prisrčna hvala!

»Oddelniška skupina Jadranske primorje«
RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za 12. september:

7 Poročila v nemščini — 7.10 Jutranji po-
zdrav, vmes 7.30 Poročila v slovenščini —
7.50 Prenos osrednjega nemškega sporeda:
Jutranji koncert — 9 Poročila v nemščini
12 Opold. koncert — 12.30 Poročila v nem-
ščini in slovenščini, napoved sporeda —
12.45 »Koncert za razvedrilost« — Rad. orke-
stor vodi dirigent D. M. Sijance — 14 Po-
ročila v nemščini — 14.15 Prenos osrednjega
nemškega sporeda: Od dveh do treh — glas-
ben meš — 17 Poročila v nemščini in slo-
venščini. — Prenos osrednjega nemškega
sporeda: Popoldansko kratkočasje — 18.30
Pregled športnih dogodkov v nemščini in
slovenščini — 18.45 »Zdravniška ura« — Dr.
Kajzelj Vladimir: Časovno valovanje akra-
tike — 19 Slovenska ljudska oddaja — 19.20
Poroč. v slovenščini — 19.45 Prenos aktual-
nega predavanja — 20 Poročila v nemščini
— 20.15 Komorno glasbo izvajajo ljubljanski
komorni trio in violonistka Jelka Stanič
(pri klavirju Marijan Lipovšek) — 21.15
Dunaj pozdravlja Ljubljano — 22 Poročila
v nemščini, napoved sporeda — 22.15 Piani
orkester vodi Marijan Vodopivec — 23 Pra-
nos osrednjega nemškega sporeda.

Zaplenjena imovina upornikov

Z odlokom šefa pokrajinske uprave v
Ljubljani (Službeni list št. 67 z dne
9. septembra 1944) je zaplenjeno pre-
moženje komunistov: 1. Majerja Vafri-
ja, poštnega uradnika, nazadnje stanujo-
čega v Ljubljani, Klunova ulica št. 16,
in 2. Majerja Borisa

Kaj je novega pri naših sosedih?

Iz Gorice

Ž. P. Zoltronij Kozlevčar. V Strugnanu v Istri je 5. t. m. zadet od kapi umrl g. P. Zoltronij Kozlevčar, frančiškan, dolgoletni slovenski spovednik in pridigar na Sv. Gori. Rodil se je 14. okt. 1886 v Slični na Dolenjskem. V frančiškanski red je stopil dne 22. oktobra 1903. V mašnika je bil posvečen 25. julija 1910 in je pel prvo sv. mašo v Slični. Pred priložno dvajsetimi leti je prišel kot slovenski spovednik in pridigar na Sv. Goro. Nekaj časa prej so Sv. Goro morali zapustiti slov. frančiškani. Na njih mesto so prišli italijanski patri iz Trentinske province. Ker niso znali jezika pretežno večine svetogorskih romarjev, je obisk Sv. Gore začel hitro padati. V tej stiski je bil poslan na Sv. Goro pokojni pater Zoltronij, kot slovenski spovednik in pridigar. Ostal je tu vsa leta in bil večinoma vso dobo edini Slovenec v samostanski družini. Po septembrskih dogodkih je zapustil Sv. Goro, bival nekaj časa v Trstu, slednjič pa v Strugnanu, kjer je mirno v Gospodu zaspal. Pokopani je bil v Piranu. Zvesti služabnik božji naj uživa večno plačilo pri Najvišjem!

Topolove sadike. Kot običajno se bodo tudi letošnje jesen brezplačno razdeljevale topolove mladice stare eno, dve in tri leta. Podrobnosti pri pristojnem mestu.

Dika terencev. »Kmečki glas«, glasilo rdečih kmetov, prinaša sledečo vest: »V osvobodjeni vasi v okolici Cerkna, ki šteje 14 močnih gospodarjev, imajo samo še en par volov. In to načrtno delo (zaplenba živine!), op. ur.) je uspelo le zato, ker je v vasi dober terenski delavec OF, ki ve, da ni samo zato, da rešuje politična vprašanja, marveč misli tudi na gospodarsko plat svoje vasi. Seveda je ta človek pomagal ne le v vaščanu, marveč tudi našim borcev.

Kdaj je tedaj človek dober gospodarstvenik? Kadar doseže, da v kmečki vasi več gospodarji pridejo ob vole. Rdeči terencev je načrtno delal in dosegel, da je v majhni kmečki vasi vsakemu gospodarju razen enemu gozd požrl par volov, pa je bil deležen priznanja in pohvale.

Umevno! Saj je res koristil tolovajskim borcev, ki so se nasitili z izbornim mesom zaplenjenih volov. Oropani kmečki gospodarji mu pa gotovo ne vedo hvale in hvaležna mu tudi ne bo dežela, katero so komunisti s svojim izkoriščanjem in plenjenjem osvobodilne živine in privedli na rob gospodarskega propada. Pomislimo! Od 14 parov volov so jih pobrali 13. Tako zgleda ta nesrečna vas in ne veliko drugače vsa osvobodjena dežela, ki ječi pod peto sličnih terenskih dik.

Velika tatvina. Iz hiše neko vdove, ki je za kratek čas odšla z družino, sta izmaknili služkinja in njena pomočnica raznega zlatega in srebrnega nakitja, pribora in drugih dragocenosti v vrednosti nad dva milijona lir.

S Spodnje Stajerskega

Odlikovanja. Grenadir Alojzij Jugovec iz krajevne skupine Borl, ptujski okraj, je bil odlikovan z železnim križcem 2. stopnje. — Isto odlikovanje je prejel desetinik Ivan Brenčur, iz krajevne skupine Tezno pri Mariboru. — Prav tako sta bila odlikovana z železnim križcem 2. stopnje grenadir Franc Grum iz krajevne skupine Sv. Lovrenca na Pohorju v mariborski okolici, in Anton Glaser, grenadir, iz krajevne skupine Marenberg pri Mariboru.

Rimski kamen so našli. Pri Mollbrücke na Koroskem, kjer zavije Tirolska državna cesta proti železniškiemu tiru in Dravi, so 1 m pod površino zemlje izkopali 2 m dolg in 50 cm debel marmornat steber, ki je popisan s še dobro ohranjenimi pisavo. Prof. dr. R. Egger, predstojnik urada za varstvo spomenikov na Koroskem, si je ogledal steber in je dognal, da je to kamen, kakršne so Rimljani postavljali na svojih pohodih. Stal je ob cesti, ki je spajala nekdanji avtonomni mesti Teurnia in Agnutum. Cesta je bila pod upravo rimskega cesarstva. Po napisu je spoznal, da je kamen iz dobe rimskega cesarja Marca Oppelia Magrina in njegovega sina Antonia Diodemiana. Postavili so ga tjakaj med 11. aprilom 217. in 8. junijem 218. leta. Najdba je jako znamenita in bo zdaj v celovškem muzeju.

40 letnico novomašništva bi to leto obhajali. Horváth Jožef, župnik pri Sv. Martinu v Martjancih, rojen 31. 8. 1880 v Veliki Nardi. — Rantaša Anton, župnik pri Sv. Marjeti ob Pesnici, rojen 9. 1. 1882 pri Sv. Križu na Čunškem polju. — Dolinar Ivan, župnik pri Sv. Primožu na Pohorju, rojen 5. 6. 1881 v Grizah. — Alt Janez, župnik pri Sv. Andrežu v Slov. goricah, rojen 31. 5. 1880 pri Veliki Nedelji. — Dr. Jehart Anton, vpokojeni bogoslovni profesor in pisatelj, rojen 24. 6. 1881 pri Sv. Lovrencu na Pohorju. — Kranjc Jožef, rojen 6. 2. 1876 pri Mali Nedelji. — Letonja Franc, župnik pri Sv. Bolfenku v Slov. goricah, rojen 3. 8. 1880 v Ptuj. — Sagaj Alojzij, dekan in nadžupnik v Hočah pri Mariboru, rojen 16. 6. 1881 v Ljutomeru. — Segula Franc, župnik v Makolah, rojen 10. 10. 1880 pri Sv. Marjeti niže Ptuja. — Trautnik Jožef, župnik v Rajhenburgu, rojen 12. 12. 1874 v Retici ob Savinji.

Iz sodne službe. Sodnik mariborskega okrožnega sodišča dr. Srečko Grmovšek je nameščen kot sodnik pri sodišču v Gradcu.

Visoka starost Trbovelčana. Matija Trunšek je s svojimi 82 leti eden najstarejših Trbovelčanov. Kar 50 let je delal v rudniku, pa je še danes zdrav in bistrega duha in se zanima za vse sedanje dogodke.

Delceta iz krajevne skupine Slapinci. okraj St. Jurij ob Ščavnici, so se te dni kot prva počitniška skupina poslovila od teh krajev, da napravijo prostor drugi skupini počitniških deklet. — Na tukajšnjem strelišču pa so imeli nedavno strelne tekme, kjer je strellec Schönauer, vodja propagande, dobil s svojimi 43 obroci prvo nagrado.

Zgodnji drvarji. Ker se bojijo ljudje letos ostre in dolgotrajne zime, se javljajo iz mest »gospodski« ljudje h okoliškim kmetom in se ponujajo za drvarje. Kmetje so pametni in so se dogovorili, da dobi »partija«, ki naseka 10 sežnjev drv, 2 sežnja kot plačo za svoje delo. Tako so dobivali nekaj mlatic svoje »merice«. Vsako časovno razdobje prinaša razne novotarije, ki jih kronisti ne smejo pozabiti.

Iz zdravniške službe. Starosta mariborskih zdravnikov dr. Andrej Korenčan je nastavljen pri Delavskem zavornem zavodu in zopet ordinira v Jurčičevi ulici. — Vpokojeni mornariški zdravnik dr. M. Koprivnik je nagloma umrl. — Zdravnik-specialist dr. Janko Pihlar je zaposlen kot uradni zdravnik v Weitau na Vzhodnem Stajerskem.

MALI OGLASI

Službe dobe

ILAPCA
za domača dela in pri konjih stakoj sprejem. Služba stalna, vsa oskrba v hiši. — Javornik, Domobranska 7. (b)

SOBARICA

sprejem in poštna dobi takoj stalno in dobro službo v hotelu »Belvedere«. (b)

Vajenci

CEVLJARSKEGA
vajenca sprejemem takoj. Baša Jože, Stari trg št. 9. (v)

VEJENAKO

sprejem trgovina Iv. Kunovar — Vodnikov trg 1. (v)

Poizvedbe

PAPAGAJČEK
moder, je ušel v petek popoldne. Najditelj naj ga odda proti nagradi na Cankarjevem nabr. št. 1/III, desno stop. (b)

Šiv. stroji

ŠIVALNI STROJ
»Pflaff«, pogrezljiv, dobro ohranjen, prodam. Resljeva 50, podprtil. (b)

Kupimo

RJUHE, KAPNE
poseljno perilo, brišče, razno moško in damsko perilo kupim stalno in plačam najboljše cene. — Kupim tudi druga razna oblačila event. prevzamem ista v komisijijsko prodajo. Hinko Privšek, Ljubljana, Kolodvorska št. 7. (b)

Citajte knjige
»Slovenčeve knjižnice«

ZDRAVILNA ZELISCA
VSEEN VRST
POVRTHNO-SADJE-GOBE
VARNOSTNO IN ZDRAVO
REDNO KUPUJEMO
»ALPA«
PROIZVODIŠČE
PIŠARNA • SLOVENSKE
VIDOVDAŃSKA CESTA 416

Dotrpel je moj nadvse ljubljani,
nepozabni soprog
Gustav Trbovc
podpreglednik fin. kontrole
Na zadnji poti ga spremimo dne 12. t. m. ob pol 5 pop. z Zal. kapele sv. Jožefa, na pokopališče k sv. Križu.
Ljubljana, 10. septembra 1944.
Zalujoča soprega:
IVANKA roj. PLESNICAR
in ostalo sorodstvo

Zahvala
Vsem, ki ste ob bridki izgubi našega nadvse ljubljene in nepozabnega moža, očeta, starega očeta, brata in tasta
Ogrinec Jožefa
z nami sočustvovali in vsem, ki ste ga okrasili s cvetjem in ga spremlili na njegovi zadnji poti, izrekamo najpriskrnejšo zahvalo.
Maša za dušo pokojnega se bo darovala v torek, 12. t. m., ob 7.45 v stolnici
ZALUJOČI OSTALI

Neutolažljiva
MARIJA AMBROŽIČ
roj. PERHAVEC
in ostalo sorodstvo.
Ljubljana, Kranj, Postojna, Gorica, Cernomelj, dne 10. septembra 1944.

Leopold Bullinger
zasebnik
Pogreb predragega pokojnika bo v sredo, 13. septembra 1944, ob 5 pop. z Zal. kapele sv. Nikolaja, na pokopališču k Sv. Križu.
Sv. maša zalujoča se bo brala v četrtak, 14. sept. ob 7 zjutraj pri oltarju sv. Reš. Telesa in 18. sept. ob 7 zjutraj pri glav. oltarju v cerkvi sv. Nikolaja.
Ljubljana, Kamnik, Lemberg, Celje, dne 11. septembra 1944.
Globoko zalujoče družine:
Bullinger, Segula, dr. Eiletz, Topole, Zidar, dr. Čerin.

TRETJE POGLAVJE
Na zahodu je sonce počasi zdrknilo za hribe in njegovi poslednji, posevni žarki so pozlatili tih fjord. Ko je sonce zašlo, je bil fjord s svojo gladko in svetlo površino kakor iz svinca in starega srebra. Poedini sunki vetra so se zdaj zvečer narahlo dotikali spolzke gladine. A mali valovi, ki so nastajali, so se kmalu polegli. Debela gruča oblakov se je pomikala od severovzhoda in gnala poslednjo dnevno svetlobo predse. Bolj zunaj, kjer je nastala senca od oblakov se je dvigala višje in višje na blakov se je dvigala višje in višje na nebo. Kmalu je bil ves fjord v odmiakajoči se svetlobi ves črn in tih, tako črn, ko da bi potopil vase vso najglobljo črno noč, in tako tih, ko da bi skrivnostno razmišljal o mrzli grozoti in o vlažni strahoti tem.

Medtem ko se je večerilo, je sedel Sera Sturla v svoji sobi in je bil ves pogreznjen v različne misli. S svojo dolgo pipo, ki jo je spet in spet prizigal in je venomer ugašala, se je udobno vgnjezdil v kot zofa.

Sedel je in čakal na ženo. Zakaj tisto novo, ta sklep, ki se je zanj odločil... Vse ji bo moral natančno razložiti, da bo mogla razumeti, razu-

TEL. KINO »MATICA« 22-41
Velika kriminalna drama iz zdravniškega življenja
»Obtožujem«
Prvovrstne zasedbe: PAUL HARTMANN, HEIDEMARIE HATHEYER in MATHIAS WIEMANN
Zaradi izredne dolžine filma predstave ob delavnikih ob 16 in 19.

TEL. KINO »UNION« 22-21
Prekrasna glasbena revija čarobnega šarma, plesa in ritma, mladostne ljubezni, flirta in oročnega petja
»Naj živi ljubezen«
Lizzi Waldmüller, Johannes Heesters, Will Dohm, Hilde Selp, Hilde v. Stol, Viktor Afritsch i. t. d.
PREDSTAVE ob delavnikih ob 17 in 19.15.

TEL. KINO »SLOGA« 27-30
Prvovrstna, umetniško in igralsko visoka drama
»Njegov sin«
V glavnih vlogah: Ida Wüst, Otto Wernicke.
Predstave ob delavnikih ob 16 in 19.

Ivan Pelicon
Spremili ga bomo v torek, dne 12. t. m., ob pol 3 pop. z Zal. kapele sv. Andreja na njegov poslednji dom k sv. Križu.
Ljubljana, Planina, dne 10. septembra 1944.
Zalujoča žena in otroka.

Miroslav Ambrožič
tiskarniški ravnatelj itd.
ki smo ga v soboto, dne 9. septembra, položili k večnemu počitku pri sv. Križu.
Zahvaljujem se vsem in vsakomur, ki so me tolažili v moji težki nesreči in me podpirali, na kateroli način počastili spomin nepozabnega pokojnika, ga spremlili na njegovi zadnji poti in mu poklonili cvetje na grob, posebno pa se zahvaljujem njegovim stanovskim tovarišem iz Društva faktorjev, telovadnim tovarišem, Učiteljski tiskarni in vsem ostalim.
Neutolažljiva
MARIJA AMBROŽIČ
roj. PERHAVEC
in ostalo sorodstvo.
Ljubljana, Kranj, Postojna, Gorica, Cernomelj, dne 10. septembra 1944.

Zahvaljujem se vsem in vsakomur, ki so me tolažili v moji težki nesreči in me podpirali, na kateroli način počastili spomin nepozabnega pokojnika, ga spremlili na njegovi zadnji poti in mu poklonili cvetje na grob, posebno pa se zahvaljujem njegovim stanovskim tovarišem iz Društva faktorjev, telovadnim tovarišem, Učiteljski tiskarni in vsem ostalim.
Neutolažljiva
MARIJA AMBROŽIČ
roj. PERHAVEC
in ostalo sorodstvo.
Ljubljana, Kranj, Postojna, Gorica, Cernomelj, dne 10. septembra 1944.

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

Sončnice so lepo obrodile

Na barjanskih njivah sončnica ni bila nepoznana roža. Že pred prvo svetovno vojno in še mnogo desetletij poprej so barjanske kmetice kaj rade sadile sončne rože ob zelnikih in po drugih njivah ne toliko v okras, marveč zaradi dobrih semen, ki so jih rabile za kose in tudi za prašiče. Kdor je letos v poletnih mesecih napravil kratek izlet po barjanskih njivah, v kolikor so bile dosegljive, je pač opazoval dolge in goste vrste velikih in močnih sončnic. Zlatorumeni barvi njihovega velikega cveta je na daleč oznanjala lepoto njiv. Barjani so letos nasadili izredno mnogo sončnic, ki so prav dobro obrodile. Koliko semena sončnic smo samo v okolišču mestne občine Ljubljane letos pridelali, bo pač pozneje navedla gospodarskopoljedelska statistika. Letina za to oljarico je bila izvrstna. Mnogi mali obdelovalci njiv so pridelali do 20 in več kilogramov sončnega semena.

Tatvine koles se nadaljujejo

V prvih petih dneh tega meseca je policijska kronika zaznamovala 7 tatvin koles v vrednosti do 52.000 lir. Ukradeni so bila sledeča kolesa:
Danilu Pucu je bilo v Slomškovi ulici ukradeno moško, sivopleskano kolo »Feldpost«, vredno 6000 lir s tov. štev. 54.974. — Izpred Veselove kavarne na Miklošičevi cesti je nekdo odpeljal 10.000 lir vredno kolo znamke »Bianchi«, last Marina Pavletiča. — Iz veže hiše št. 4 na Novem trgu je nekdo Antonu Knezu odpeljal 6200 lir vredno, svetlomodro pleskano kolo »Antineat«. — V Gledališki ulici št. 4 je bilo dalje Nadi Cihlarjevi ukradeno žensko kolo Treyus, vredno 12.000 lir. — Boženi Koželjevi pa je bilo v Krojaški ulici ukradeno 6000 lir vredno kolo Ideal. — Moško kolo Puch, vredno 6000 lir je bilo odpeljano Mitji Gnezdi na Starem trgu. — V Povšetovi ulici je nekdo odpeljal iz hiše št. 70 žensko kolo znamke Hamburg, vredno 6000 lir.

Zaradi tobačne in osnovne karte

Človek bi ne zameril toliko revežev, da si neupravičeno prilasti kako tobačno ali glavno živilsko karto, toda prav pogosti so primeri, da segajo po tujih tobačnih in živilskih kartah in jih neupravičeno uporabljajo osebe, ki so gmotno dobro situirane. Sodnik poedinec pri posebnem sodišču za javno varnost je te dni obsodil zasebnico Marijo Ložičevo, stanujočo v Gledališki ulici 2, na 2000 lir denarne kazni ali na 34 dni zapora, ker si je neupravičeno prilastila tobačno in osnovno živilsko karto za odsojenega Zvonimirja Blaževiča in njegovo ženo.

Posestne spremembe

Sever Ana, posestnica v Ljubljani, Šmartinska cesta št. 133 je prodala Ivanu Zleju, posestniku v Spod. Zadobrovi št. 2 zemljiško parcelo št. 735-2 kat. obč. Moste v izmeri 993 kv. m za 24.895 lir. Kvadratni meter po 15 lir. — Pust A., posestnik in tesar v Ljubljani, Mokronoska cesta št. 1, je prodal Pavlu Zupanu, poštnemu uradniku v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 6, in Izidorju Zupanu, žel. sprevodniku, od tam travniško parcelo št. 450-3 kat. obč. Karlovske predmestje v izmeri 1094 kv. m za 32.820 lir. — Zore Lovrenc, posestnik na Viču, Viška cesta št. 40 je prodal Gabrijelu Pintariču, trgovskemu sodniku in njegovi ženi Ildi roj. Vrhunc, od tam parcelo št. 192-1 njiva kat. obč. Vič v izmeri 684 kv. m za 32.150 lir.

Razne nesreče in poškodbe

Druga splemberska nedelja, ki je bila lepa in jesensko prijetna, ni v kroniki zaznamovala nikakih hujših nesreč in poškodb v mestu in bližnji okolici. Reševalni avto je v petek zvečer odpeljal v bolnišnico 63-letno pismoševno ženo Ivano Bizjakovo, stanujočo v Rožni dolini cesta III-9. Ženi je nenadoma prišlo slabo na dvorišču hiše št. 2 na Groharjevi cesti. Nezvestna se je zgrudila na tla. Zadelo jo je kap.

GUNNAR GUNNARSSON:

NA BREGU ŽIVLJENJA

Roman 6

In spet so opletali jeziki. Le za trenutek so obstali, takrat ko je faktor Thorsden zgoraj na griču sel mimo — ves častljiv, z dvignjenim, nagubanim, ostrim, obritim obrazom in z vodeno modrimi očmi, ki so bile zmeraj kot v porogljivem začudenju na široko razprte in so srepo boljše predse. A čim je bil tako daleč, da jih ni mogel več slišati, se je spet začelo. Saj so zdaj res imele kaj govoriti. In jeziki so se kar za stavo gibali z rokami vred.

Zares, ženske krog kadi so bile povsem zaposlene s tem novim dogodkom, vse so morale skupno in glasno dati duška svojemu zgražanju, da bo ves svet lahko vedel, da oné niso ta k vrste. In tako so komaj opazile Eyjolfura, vodeničnega oskrbnika konzumnega društva, ki je prišel proti njim. S pomočjo palice je vleklo svoje debelo telo navzdol k bregu in je pobiral ribje glave in sicer najmanjše, ki se sicer ni nihče zmenil zanje.

Konzumno društvo so bili nekoč ustanovili kmetje v navala uporne od-

ločnosti, in Eyjolfura so nastavili kot oskrbnika, ker ni bil za nič drugega in je bil tako lepo skromen v svojih zahtevah. Sredstev ni bilo več, ko da so zgradili barakvo, ki je služila za stanovanje, skladišče in prodajalno. A kmetje so bili srečni. Naročili so blaga in so ga vzeli na upanje in vse je bilo bolj po ceni kot pri O. Schevingu in sinovih. Tako je, zdaj bo pa šla danska trgovska družba! Trgovina v baraki je cvetela — nekaj časa — že so govorili o hiši. A ker so imeli kmetje več veselja za nakup blaga kot za plačilo, so založniki dejali nekoč: Stoj! In kmetje so obstali brez blaga. Nato je bila baraka dolgo prazna. Toda vodenični oskrbnik je še zmeraj bival ondi, preživljal se je kot nekakšen izterjevalec. Kmetje so mu kdaj pa kdaj prinesli eno ali dve zaklani ovci, kot odplačilo starega dolga. Mnogo slabih dvopov se je vrtele krog borpnega konzumnega društva in debelega oskrbnika. Dejstvo pa je bilo, da je baraka stala in se je Eyjolfur zmeraj bolj redil. Zdaj pa je prišel tako daleč, da je nabiral majhne

ribje glave in druge odpadke na bregu in je skušal suniti kaka jetra.

Ta popoldanska pot navzdol k obali je bila vendarle bridka pot, saj ga ženske niso nikoli pustile pri miru. Tudi danes ga niso spregledale, ker ga je bilo, seveda, težko spregledati. In komaj je bil toliko blizu, da jih je lahko slišal, so ga že začele zbadati:

»No, kako je kaj, ljubi Eyjolfur?«
— »Ali si še živ, ti šleva trapasta?«
— »Ali si nocoj dobro spal?« — »Imaš dosti dela v štacuni?« — »Kako je pa kaj s prebavo?« — »Bi lahko prišlo, in si ogledale novo blago za obleke.«
— In vse to so izgovarjale s tako podlo krotkim in sočutnim naglasom, da je bil še bolj divji. Danes so vrh vsega dodale še novo vprašanje: »Kdo bi si bil to od tebe in Björg mislil! Še sanjalo se mi ne bi kaj takega!« Glasen grohot je sledil besedam ženske, ki si je to izmislila.

Eyjolfur pa se je naredil, ko da jih ne vidi, ko da ne sliši njih zbadljiv, saj jim itak ni mogel biti kos. Le svoje male ribje glave je pobral in je spet izginil.

In čim je odšel, je bil tudi pozabljen, a urni jeziki so začeli spet opletati o današnji novici.

Vse pa so se ganljivo strinjale v tem, da je velika pokvarjenost sveta, da pa so na svetu hvala Bogu tudi še pošteni ljudje.

meti, da je bilo narobe, kot je bilo dolej... Da je treba vse položiti v božje roke. Razumeti bo morala, da je bilo to nezaupanje v Boga... In saj se vse tako zgodi, kakor je Njegova volja. V življenju in smrti sme biti samo ena volja, Njegova volja, volja Gospodova.

Njegove misli so polzele dalje.

Resnično, samo Njegovi volji se moramo pokoravati. V našem razmerju do Boga ne sme biti ne dvomov ne pridržkov, niti sence pomanjkljive vere ali nezadostnega zaupanja. Kjer ni popolnega, brezmejnega zaupanja, ondi tudi ni prave vere...

Le čudno, da se mu to že prej ni razjasnilo, da je mogel deset let živeti v taki zmoti! Da se ni njegovo zdvajanje nikoli usmerilo na to plat! Brez dvoma ga je premotil skušnjavec, ujet je bil v njegove zanke. A vprav do tega dne se ni bil nikoli tako poglubil, da bi bil domel, da se mu bo njegova vera razpršila in omajala, ker se ni držal božjih zapovedi v svojem življenju. Čeprav vera ne zahteva naravnost dobrih del, pa vsaj zahteva voljo za dobra dela, pošteno voljo, da se v vsej svoji slabosti podredimo Bogu in se ravnamo po njegovih zapovedih.

Misli so hitele dalje.